

TDV
Gönüllüsü

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

**GÖNÜLLÜ
REHBERİ**

YERYÜZÜNDE
İYİLİK
EGEMEN OLUNCAYA KADAR

İYİLİĞE
Gönüllü Ol!

TÜRKİYE
DİYANET VAKFI
TÜRKİYE DIYANET FOUNDATION
وقف الديانة التركي

Yayına Hazırlayanlar

Hatice KAHYAOĞLU

Kadın Aile ve Gönüllülük Hizmetleri Müdürü

Ayşe ÖZDEMİR

Kıdemli Sosyal ve Kültürel Projeler Uzmanı

Esra ÇANKAYA

Gönüllü Faaliyetleri Uzman Yardımcısı

Grafik Tasarım

TDV Kurumsal İletişim Müdürlüğü

TDV Kadın Aile ve Gönüllülük Hizmetleri Müdürlüğü

Kasım 2025 / ANKARA

GÖNÜLLÜ REHBERİ

İYİLİĞE
Gönüllü Ol!

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	6
Türkiye Diyanet Vakfına Hoş Geldiniz	8
Amaç ve Gayemiz	10
Hedefimiz	11
Nasıl TDV Gönüllüsü Olunur?.....	12
Gönüllülük Nedir?	14
Gönüllü Kimdir?	15
Gönüllülüğün Temel İlkeleri.....	16
Gönüllülüğün İnsanlığa Katkıları	18
Gönüllü Hakları ve Sorumlulukları	22

Gönüllülük Çalışmalarında Sınırlar ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	24
Gönüllü Faaliyet Kategorilerimiz	26
İslâm'da İyiliğin ve Gönüllülüğün Temel Kavramları	30
Gönüllülüğe ve İyiliğe Dair Ayet ve Hadisler	32
Gönüllülüğe ve İyiliğe Dair Özlü Sözler	34
Gönüllülükle İlgili Örnek Yazılar	36
Türkiye ve Dünyadan Gönüllülük Örnekleri	64
Önerilen Okuma Listesi	72
Benim Gönüllülük Takvimim	74

ÖN SÖZ

Kıymetli Gönüllümüz,

Türkiye Diyanet Vakfı çatısı altında, "İnsanların en hayırlısı, insanlara faydalı olandır." düsturuyla çıktığımız bu iyilik yolculuğunda sizi de aramızda görmekten büyük bir mutluluk duyuyoruz. Okumakta olduğunuz bu kitapçık, insanlığa hizmet gayesiyle yola çıkan siz değerli gönüllülerimize rehberlik etmek üzere hazırlanmıştır.

Vakfımız, kadim vakıf geleneğinin günümüzdeki en önemli temsilcilerinden biri olarak mazlumun sesi, yetimin gülen yüzü, ihtiyaç sahibinin umudu olma misyonu taşımaktadır. Bu büyük hareket, 50 yıldır Diyanet İşleri Başkanlığımızın himayesi ve hayırsever milletimizin güçlü inancıyla yurt içinde 1.003 şube, yurt dışında

İzani TURAN

Türkiye Diyanet Vakfı
Genel Müdürü

ise 149 ülkeye uzanan koca bir iyilik köprüsü olmaya gayret etmektedir.

Bu köprüyü ayakta tutan en temel yapı taşı, hiçbir karşılık beklemeden maddi ve manevi; zamanını, emeğini ve bilgisini paylaşan siz değerli gönüllülerimizdir. Gönüllülük olgusu, sıradan bir eylem değildir; gönüllülük, insanın doğasında ve dolayısıyla müminin hamurunda vardır. Söz konusu olgu, manevi bir duruş olmakla birlikte iyiliği yayma, yardımlaşma ve dayanışma ruhunu diri tutma sorumluluğudur. Bu sorumluluğu üstlenmek hem bireysel hem de toplumsal olarak hayatlarımıza derinlik ve anlam katmakla mümkündür.

Bu kitapçıkta, Türkiye Diyanet Vakfı'nın misyon ve vizyonun-

dan gönüllülük faaliyetlerimizin çeşitliliğine, gönüllü olmanın bireysel ve toplumsal faydalarından gönüllülük alanında kaleme alınan örnek makalelere kadar birçok alanda detaylı bilgiler bulacaksınız.

"Kim bir Müslüman'ın sıkıntısını giderirse, Allah da onu kıyamet gününde bir sıkıntısından kurtarır." Hadisini esas alarak insanlığın geleceğine umut olmak ve yeryüzüne iyiliği yaymak amacıyla sürdürdüğümüz bu iyilik hareketinin bir neferi olduğunuz için siz değerli gönüllülerimize teşekkür ediyoruz.

Yeryüzünde iyilik egemen oluncaya kadar Allah yar ve yardımcımız olsun.

Türkiye Diyanet Vakfına Hoş Geldiniz

Vakıf geleneği, İslâm medeniyetinin insanlığa bir hediyesidir. Ecdadımız, bu kutsal emanete sahip çıkarak vakıflar vasıtasıyla büyük hizmetler yapmıştır. Bu doğrultuda faaliyetlerine devam eden Türkiye Diyanet Vakfı, “*İnsanların en hayırlısı, insanlara faydalı olandır.*” düsturuyla bütün insanlığın hizmetinde olma gayesiyle çalışan bir iyilik hareketidir.

Diyanet İşleri Başkanlığının faaliyetlerine destek olmak ve din hizmetlerini daha geniş kitlelere ulaştırmak amacıyla kurulan Vakfımız 13 Mart 1975 tarihinden bugüne 149 ülke ve ülke içerisindeki 1.003 şubesi ile eğitimden kültüre, sosyal ve hayri hizmetlerden uluslararası yardım faaliyetlerine kadar birçok alanda çalışmalar yapan köklü ve büyük bir sivil toplum kuruluşudur.

Hayırsever milletimizin güçlü desteği ve gönüllü insanların gayretli çalışmalarıyla uluslararası bir vakıf hâline gelen Türkiye Diyanet Vakfı, dünyanın dört bir yanında sürdürdüğü çalışmalarla din, dil, renk ve ırk ayrımı yapmadan mazlumlara umut olmaktadır.

Dünyada açlık, doğal afet, savaş ve şiddetin yaşandığı bölgelerdeki milyonlarca insana milletimizin yardım elini uzatan Vakfımız, Ramazan ayında kurduğu iftar sofraları ve Kurban Bayramı’nda düzenlediği vekâletle

kurban kesim organizasyonuyla bayram sevincini mazlum coğrafyalara taşımaktadır. Aynı zamanda afet bölgelerine gerekli envanterle hızlı ve etkin şekilde müdahale ederek hem afetzedelerin hem de bölgede görevli olan ekiplerin beslenme ihtiyacını karşılamakta ve aynı yardımlarla acil destekleri ihtiyaç sahiplerine ulaştırmaktadır.

Söz konusu tüm insani yardım ve sosyal sorumluluk projelerine ek olarak yükseköğrenim yurtları, öğrenci evleri, anaokulu, kolej ve üniversite gibi eğitim kurumları açmakta; uluslararası imam hatip lisesi, uluslararası öğrenci ve ilahiyat programları aracılığıyla dünyanın 114 farklı ülkesinden binlerce öğrenciye eğitim imkânı sunarak milletler arasında gönül köprüleri kurmaktadır.

Toplumsal barış ve huzur başta olmak üzere toplumun dinî, sosyal ve kültürel gelişimine yönelik her faaliyeti önemseyen Vakfımız, ülkemizde ve yedi kıtada insanlığa hizmet ederek yeryüzünde iyiliğin egemen olması gayesiyle çalışmalarını sürdürmektedir.

Amaç ve Gayemiz

Yeryüzünde

*iyilik egemen oluncaya
kadar tüm insanlara ve
bu yolda çaba sarf eden
kurumlara maddi ve
manevi destek olmak.*

*Ülkemizde ve
yedi kıtada
insanlığın hizmetinde
bir vakıf olmak.*

Hedefimiz

Nasıl TDV Gönüllüsü Olunur?

Gönüllüler, <https://gonullu.tdv.org/login> adresi üzerinden veya Türkiye Diyanet Vakfı'nın resmî web sitesinde yer alan "İyiliğe Gönüllü Ol" sekmesi aracılığıyla sisteme kayıt olmaktadır.

Kayıt işlemini tamamlayan gönüllüler, profil bilgilerini ve ilgi alanlarını sisteme girmelidir.

Bu sayede ilerleyen süreçlerde ilgi alanlarına uygun olan faaliyetleri görüntüleyerek bu faaliyetlerden istediklerine başvurup etkinliklere katılım sağlayabilirler.

Kimler Gönüllü Olabilir?

- Gönüllü olmak ve gönüllü faaliyetlerine katılmak için herkes potansiyel bir adaydır.

Gönüllülük faaliyetleri bir iyilik hareketi olduğu için her yaş, meslek, cinsiyet veya sosyal statüden insanlara açık bir alandır. Herkes kendi ilgi ve yeteneklerine uygun bir gönüllü faaliyeti bulabilir ve bu faaliyete katkıda bulunabilirler.

TDV

Gönüllü Uygulamasını kullanabilmek için lütfen giriş yapınız.

 Beni Hatırla Şifremi Unuttum

Gönüllü Giriş

TDV Kullanıcı Giriş

İyiliğe Gönüllü Ol

[Bize Ulaşın](#)

Gönüllülük Nedir?

Gönüllülük; ödül,kazanç kaygısı veya yasal bir zorunluluk olmaksızın özgür irade ve tercihle ,maddi bir karşılık beklemeden başkalarının yararına faaliyet üretmektir.

Gönüllülüğün Temel İlkeleri

Adalet

Toplumda barış ve huzurun sağlanması için gerçekleştirilen faaliyetlerden faydalanacak insanlar arasında din, dil, ırk, cinsiyet ayrımı yapmadan adaletli bir şekilde sosyal dengeyi kurmayı ve söz konusu dengeyi korumayı hedeflemektedir.

İhsan

Dini literatürde, "Allah'ı görüyormuş gibi yaşamak ve O'nun bizleri gördüğü bilinciyle en güzel şekilde davranmak" anlamlarına gelen ihsan, gönüllülük faaliyetlerini yürütürken zamanını ve emeğini hiçbir karşılık beklemeden yalnızca Allah rızası için vakfetmeyi ifade etmektedir.

Merhamet

Gönüllülük faaliyetinden faydalanacak kişilere karşı merhametli olmak, yardım eden ve yardım alan elin ortak bir paydada buluşmasına imkân sağlamaktadır.

Sürdürülebilirlik

Gerçekleştirilmesi planlanan proje ve faaliyetlerin devamlılık arz etmesidir.

Hesap Verebilirlik

Gönüllülerin, temsil ettikleri kurumun hassasiyetlerine dikkat ederek şeffaf, ölçülebilir ve güvenilir faaliyetler gerçekleştirmesidir.

Gönüllülüğün İnsanlığa Katkıları

Gönüllülük insanlığın en eski ve en güçlü dayanışma biçimlerinden biridir. İnsanın karşılık beklemeden ortaya koyduğu emek, yalnızca ihtiyaç sahibi insanlara değil aynı zamanda toplumların ruhuna da dokunur. Yardımlaşmanın huzuru farklı kültürleri, inançları ve yaşam biçimlerini ortak bir iyilik paydasında birleştirirken; gönüllüler dünyayı güzelleştiren, iyileştiren sessiz kahramanlara dönüşürler. Dolayısıyla gönüllülüğün insan ve toplum üzerinde çok boyutlu etkileri ve insanlığın geleceğine derin katkıları vardır.

Gönüllülük olgusu, bireye geniş bir çevre, özgüven, takdir ve yeni vizyonlar kazandırması açısından çok kıymetli bir eylemdir. Bu eylem, sadece yardım edilen kişi veya kuruma fayda sağlamakla kalmayıp aynı zamanda gönüllünün kendisinde kişisel, toplumsal ve hatta küresel ölçekte derin ve kalıcı izler bırakmaktadır.

Bireysel Düzeyde Katkıları

Gönüllü olarak yapılan faaliyetlerin bireye olan katkıları yadsınamayacak kadar çoktur. Söz konusu faaliyetler yeni beceriler öğrenme, mevcut yetenekleri pekiştirme, farklı sosyal çevrelerle etkileşim kurma, özgüven artırma, empati yeteneğini geliştirme ve dünyaya daha geniş bir perspektiften bakma gibi pek çok alanda gönüllünün kişisel gelişimine katkıda bulunmaktadır. Nitekim yapılan araştırmalar iyiliği, halisane ve samimi bir şekilde gönülden yapan kişilerin diğer insanlara göre hayattan daha çok tat aldıklarını, stres seviyelerinin ise daha düşük olduğunu ortaya koyarak gönüllülük faaliyetlerine katılmanın kişinin fiziksel ve ruhsal sağlığını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Toplumsal Düzeyde Katkıları

Gönüllülüğün bir toplumda yaygın olması, toplum içerisindeki iyilik anlayışının da yaygın olması anlamına gelmektedir. Toplumda yardımlaşma ve dayanışma ruhuna katkı sağlayan gönüllülük hareketi, ihtiyaç sahibi kitlelerin farkındalığına ve hizmet ulaştırılmasına alan açmaktadır. Toplumsal sorunların çözümü ve ihtiyaçların karşılanması noktasında önemli bir örnek teşkil eden gönüllülük, toplumdaki bireylerin birbirlerini anlaması, empati duygusunun gelişmesi, iyiliğin ve ahlaki erdemlerin yaygınlaştırılması gibi toplumsal refaha katkı sağlayan olgular için son derece önemli bir unsurdur.

Küresel Düzeyde Katkıları

Küresel gönüllülük faaliyetleri, sınırları aşan sorunlara ortak çözümler bulma noktasında hayati bir rol oynamaktadır. Gönüllüler, iklim değişikliğiyle mücadele, insani yardım krizleri veya uluslararası barış projeleri gibi çeşitli konularda farkındalık oluşturarak somut adımlar atılmasını sağlamaktadırlar. Bu faaliyetler, kültürel anlayışın artmasına ve farklı uluslardan insanlar arasındaki iş birliğinin güçlendirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Sonuç olarak gönüllülük faaliyetlerine katılmak:

- İnsana ve topluma katkı sağlaması nedeniyle öz yeterlilik duygusu yaşatır.
- Özgüveni artırır, yeni beceriler kazandırır.
- Sosyalleşmeyi güçlendirir.
- Yeni arkadaşlıklar ve ilişkiler kurmayı teşvik eder.
- İnisiyatif alma becerisini geliştirir.
- Kişilerin kendi yeteneklerini keşfetmesine ve geliştirmesine fırsat verir.
- Gönüllü olan kişi, toplumsal bir sorunun çözülmesinde rol oynadığı için toplum nezdinde bir statü kazanır ve toplumun önemli bir parçası hâline gelir.
- Bireye, toplumun diğer kesim ve kültürleriyle tanışma fırsatı sunan gönüllülük, kişinin zihinsel dönüşüm ve olgunluğa ulaşmasına katkı sağlar.
- İyiliğin bulaşıcı gücü toplumda sadece bireyler arasındaki bağları güçlendirmekle kalmaz; aynı zamanda dayanışma kültürünü canlı tutarak hayati değerlerin yeniden filizlenmesine zemin hazırlar.

Gönüllü Hakları ve Sorumlulukları

Gönüllü, katıldığı gönüllülük hizmeti ve faaliyeti kapsamında aşağıdaki haklara sahiptir:

Eğitim Hakkı: Gönüllülük faaliyetleri kapsamında gerekli eğitimleri almak,

Bilgilendirme Hakkı: Gönüllülük faaliyetleriyle ilgili görevler, bu görevlerin riskleri, hakları ve sorumlulukları hakkında bilgi almak,

Destek İsteme Hakkı: Gönüllülük faaliyetlerini yürütürken faaliyetlere ilişkin yardım ve destek istemek,

Görüş Bildirme Hakkı: Gönüllülük faaliyetlerinde fikir ve önerilerini ifade etmek, Gönüllülük faaliyeti kapsamında yer almayan görevleri reddetmek,

Malzeme Talep Hakkı: Gönüllülük faaliyetleri kapsamında ihtiyaç duyduğu kıyafet, iş araç gereçleri ve faaliyette kullanılacak malzemeleri talep etmek,

Güvenli Bir Çalışma Ortamı Hakkı: Gönüllülük faaliyetlerinden doğabilecek risklere karşı gerekli güvenlik tedbirlerini talep etmek,

Mahremiyet Hakkı: KVKK kapsamında kişisel verilerin gizliliğini talep etmek,

Gönüllülüğü Sonlandırma Hakkı: Kendi isteğiyle ve makul bir bilgilendirme süresiyle gönüllülük faaliyetlerini bırakmak.

Gönüllü, gönüllülük faaliyetleri süresince aşağıdaki sorumlulukları yerine getirmekle mükelleftir:

İletişim ve Ekip Sorumluluğu: Ekip içinde uyumlu çalışmak, faaliyetle ilgili bilgi paylaşmak ve iletişime açık olmak,

Verilen Görevi Dikkatle Yerine Getirme Sorumluluğu: Gönüllülük faaliyeti kapsamında verilen görevi zamanında, dikkatle ve güvenlik kurallarına riayet ederek yerine getirmek,

Mahremiyet Sorumluluğu: Ev sahibi kurum veya gönüllülük faaliyetine dair vâkıf olunan resmi ve ticari sırlar, kişisel ve kurumsal verilerin gizliliğine riayet etmek,

Temsil Sorumluluğu: Ev sahibi kuruluşun misyonuna ve vizyonuna uygun hareket etmek,

Bilgilendirme Sorumluluğu: Gönüllülük faaliyeti kapsamında doğabilecek zararlara karşı ev sahibi kurumu bilgilendirmek,

Devamlılık Sorumluluğu: Gönüllü, faaliyete gelemeyecekse ya da bırakmak istiyorsa ilgili kişilere zamanında haber vermek.

Gönüllülük Çalışmalarında Sınırlar ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Kişisel Alan: Gönüllük alanı ne olursa olsun hizmet faaliyetlerinden faydalanan kişilerin özel hayatlarına müdahaleden kaçınılmalıdır.

Yetki ve Rol: Gönüllülük faaliyetlerinde gönüllünün, ihtiyaç sahibi alanla ilgili uzmanlığı yoksa ve kişiye profesyonel destek sağlayamayacaksa müdahaleden kaçınılmalıdır.

Maddi İlişkiler: Gönüllü, gerçekleştireceği faaliyetler ile ilgili yardımda bulunduğu kişiden veya gönüllüsü olduğu kurumdan herhangi bir maddi karşılık beklememelidir.

İletişim Dili: Çok resmî veya çok samimi olacak şekilde iletişim kurulmamalı, ihtiyaç sahibi kişileri rencide etmeyecek ve gücendirmeyecek bir yakınlık tercih edilmelidir.

Gizlilik: Sahada tespit edilen veya kurum tarafından kimlik, iletişim gibi temel bilgileri paylaşılan ihtiyaç sahiplerine yönelik elde edilen tüm bilgilerin KVKK kapsamında gizliliği korunmalı ve bilgiler üçüncü şahıslarla paylaşılmamalıdır.

Güvenlik: Gerçekleştirilen faaliyetlerde hem gönüllünün hem de ihtiyaç sahibinin psikolojik ve fiziksel güvenliği ön planda tutulmalıdır.

Kültürel Hassasiyet: Irk, din, dil ayrımı gözetmeksizin farklı kültür, inanç ve hayat tarzlarına karşı duyarlı davranılmalıdır.

Profesyonellik: Bağlı bulunulan kurum veya kuruluşun etik ilkelerine ve değerlerine uygun, amaçlarına sadık hareket edilmelidir.

Sürdürülebilirlik: Günlük faaliyetlerin yanı sıra haftalık, aylık veya dönemlik olarak sürdürülen proje ve faaliyetlerin sağlıklı ilerlemesini engelleyecek şekilde uzun süreli aksatmalardan kaçınılmalıdır.

Gönüllü Faaliyet Kategorilerimiz

İnsani Yardım Gönüllülüğü

Türkiye Diyanet Vakfı olağan veya olağanüstü (afet, savaş, siyasi kriz, göç vb.) durumlarda din, dil, ırk ayırt etmeksizin insani ve sosyal yardım projeleri ile kurum ve bölgelerin gelişimine yönelik destek programları gerçekleştirilmektedir.

Sosyal Sorumluluk Gönüllülüğü

Tüm insanlığa ve dünyaya faydalı olmak adına karşılıksız iyilik hareketi başlatılarak; yetimler, devlet koruması altında büyüyen çocuklar, yoksullar, engelliler ve yaşlılar gibi toplumun kırılgan grupları

için ihtiyaçlar doğrultusunda projeler üretilmekte ve 81 ilde söz konusu projeler uygulanmaktadır. Bu uygulamalar ile toplumda dayanışma, yardımlaşma, sosyal duyarlılık vb. kavramların sağlam temeller üzerine inşa edilmesi sağlanmaktadır.

Eğitim Gönüllülüğü

Vakfımız erdemli bir toplum inşa edilmesine katkı sağlayacak bilgi ve ahlak ile donanmış, topluma ve tabiata karşı sorumluluk sahibi bireylerin yetişmesini amaçlamaktadır. Bu kapsamda başta İslâmi ilimler olmak üzere farklı disiplinlerde ve çeşitli seviyelerde eğitim çalışmaları yürüterek toplumu ilgilendiren olay ve olgulara yönelik bilgi, söylem ve proje üretmeye yönelik çalışmalarını toplumun geleceğine yön vermek için gayret göstermektedir.

Kültür, Sanat Gönüllülüğü

Vakfımız medeniyetimizin manevi, kültürel ve sanatsal değerlerinin tanınmasını, anlaşılmasını, korunmasını ve geliştirilmesini amaç edinmektedir. Bu değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması için çeşitli proje ve programlar tasarlamakta, uygulamakta ve desteklemektedir.

Vakfımız tarafından, özellikle gençler ve çocuklar başta olmak üzere geniş halk kitlelerine yönelik kültür ve sanat faaliyetleri yürütülmektedir. Bu kapsamda kurslar, geziler, atölye çalışmaları, ödüllü yarışmalar ve sergiler düzenlenmekte; sempozyum, konferans, çalıştay ve fuar gibi akademik platformlar oluşturulmaktadır.

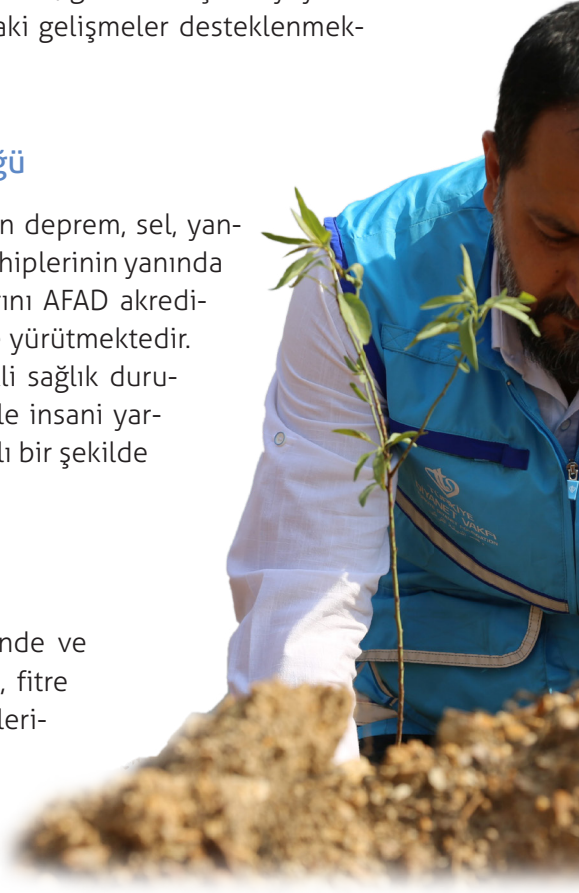
Söz konusu faaliyetlere ek olarak basılı, görsel ve işitsel yayınlar hazırlanarak kültür ve sanat alanlarındaki gelişmeler desteklenmektedir.

Afet ve Acil Yardım Gönüllülüğü

Vakfımız ülkemizde meydana gelen deprem, sel, yangın vb. afet durumlarında ihtiyaç sahiplerinin yanında olmakta ve tüm yardım çalışmalarını AFAD akrediteasyon şartlarına uygun bir şekilde yürütmektedir. Fiziki yeterliliğe, eğitime ve gerekli sağlık durumuna sahip gönüllülerin desteği ile insani yardım faaliyetlerini olabilecek en hızlı bir şekilde sahaya ulaştırmaya çalışmaktadır.

Ramazan Gönüllülüğü

Vakfımız Ramazan ayında yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirdiği zekat, fitre ve gıda yardımlarının ihtiyaç sahipleri-

ne ulaştırılmasında gönüllülerin desteğinden yararlanmaktadır. Kurulan iftar sofraları ve düzenlenen yardım organizasyonları ile Ramazan'ın bereketi toplumun tüm kesimiyle paylaşılmaktadır. Böylece birlik, dayanışma ve kardeşlik duygularının güçlendirilmesi de hedeflenmektedir.

Kurban Gönüllülüğü

Vakfımız, vekâletle kurban kesim organizasyonları kapsamında yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirdiği yardımların ihtiyaç sahiplerine ulaşması için her aşamasında gönüllülerin desteğiyle süreci titizlikle yürütmekte ve her bir kurbanın güvenle yerine ulaşmasına çalışmaktadır.

Çevre ve Canlıları Koruma Gönüllülüğü

Vakfımız tüm canlılara ve çevreye karşı sorumluluk bilincinin geliştirilmesine önem vermekte ve çevre koruma bilincini emanet bilinciyle özdeşleştirmektedir. Bu kapsamda doğayı koruma, çevre ahlakını güçlendirme ve toplumda çevre farkındalığını artırmayı amaçlayan proje ve faaliyetleri yürütmektedir.

Sosyal Medya Gönüllülüğü

Vakfımız, yürütmekte olduğu hayri ve sosyal faaliyetlerin toplum tarafından daha geniş kitlelerce bilinmesini, desteklenmesini ve böylece iyiliğin yayılmasını amaçlamaktadır. Bu kapsamda resmi sosyal medya hesaplarını takip ederek paylaşılan içeriklerin duyurulması için katkı sağlanmasına, Vakıf çalışmalarının daha fazla kişiye ulaşmasına ve iyiliğin yaygınlaşmasına önemli ölçüde güç katmaktadır.

İslâm'da İyiliğin ve Gönüllülüğün Temel Kavramları

Hayır Kur'ân-ı Kerîm'de ve Peygamberimizin sözlerinde sıkça rastladığımız üzere her türlü iyi, güzel, faydalı ve erdemli davranışı ifade etmektedir. Gönüllülük faaliyetlerinin tümü, hayır kavramının bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır.

İhsan Bir işi en güzel ve en mükemmel şekilde yapmak, iyilik ve lütufta bulunmak gibi anlamlara gelen ihsan, İslâm ahlakında ise sadece Allah'a karşı değil tüm canlılara karşı iyilik ve güzellikte bulunmayı ifade etmektedir. Gönüllü olarak gerçekleştirilen faaliyetlerde en iyi çabayı göstermek ihsan kavramının bir yansımasıdır.

Birr Kur'ân-ı Kerîm'de her türlü iyilik, ihsan, itaat, doğruluk, günahsızlık gibi mânalarda kullanılan "Birr" kelimesi, Müslümanın Allah'a karşı olan görevlerini ifa ederken işlediği sâlih amellerin bütünüdür. Bu minvalde, gönüllülük faaliyetlerinde ferdin ve toplumun yararına yapılan her türlü amel "Birr" olarak adlandırılmaktadır.

Sadaka Sözlükte doğruluk, samimiyet gibi anlamlara gelen "sıdk" kelimesinden türeyen sadaka kavramı, yalnızca maddi yardımları değil, te-bessüm etmek, güzel söz söylemek, yoldaki bir engeli kaldırmak gibi gerçekleştirilen her türlü yardımı kapsamaktadır. Bu bağlamda, karşılık beklemeden yapılan her gönüllü eylem bir sadaka kabul edilmektedir.

İnfak Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak niyetiyle Allah yolunda yapılan tüm harcamaları kapsamaktadır. Gönüllülük faaliyetlerini finanse etmek için yapılan her türlü harcama, infak kapsamında değerlendirilmektedir.

Zekât İslâm'ın beş şartından biri olan zekat, gönüllü bir eylemden ziyade farz (zorunlu) bir ibadettir. Belli bir zenginlik seviyesine (nisap) ulaşan Müslümanların, mallarının belirli bir oranını yılda bir kez ihtiyaç sahiplerine vermesini ifade etmektedir. Zekât, toplumsal dayanışmayı ve adalet duygusunu pekiştiren bir sistemdir.

Teavün Kur'ân-ı Kerim'de "*İyilik ve takva üzere yardımlaşın.*" (Maide, 5/2) ayetiyle ifade edilen bu kavram, karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma anlamlarına gelmektedir. Gönüllülük, teavünün somut bir göstergesi olmakla birlikte, kişinin başkalarına uzattığı yardım eli ile toplumsal bağların güçlenmesi kaçınılmazdır.

Îsâr Kişinin kendisi muhtaçken dahi başkasını kendisine tercih etmesi yani fedakârlıkta bulunmasıdır. Bu durum, İslâm ahlakının en üstün mertebelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Gönüllülük ise bir kişinin kendi zamanını, enerjisini veya imkânlarını başkaları için feda etmesi yönüyle îsâr kavramıyla yakından ilişkilendirilmektedir.

Vakıf Bir malın ve/veya mülkün, kişisel mülkiyetten çıkarılarak toplumun faydasına sunulmasıdır. İslâm tarihinde eğitim, sağlık ve sosyal yardım gibi birçok alanda kurulan vakıflar, gönüllülük esaslı organizasyonların temelini oluşturarak toplumsal fayda için kalıcı bir sistem kurmaktadır.

Emanet Bir şeye veya birine duyulan güvene bağlı olarak verilen sorumluluktur. Bu durum, sadece maddi karşılığı olan nesnelere değil aynı zamanda bir görevi, yetkiyi hatta zamanı da kapsamaktadır. Gönüllülük faaliyetlerinde ise gönüllüye verilen her görev bir emanettir ve bu görevi en iyi şekilde yerine getirmek emanete sahip çıkmaktır.

Gönüllülüğe ve İyiliğe Dair Ayet ve Hadisler

“

İman edip dünya ve âhiret için yararlı işler yapanlar bilmelidirler ki biz güzel iş yapanların ecrini asla zâyi etmeyiz.

Kehf 18/30

”

“

Allah yolunda harcama yapın; kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın. İyilik edin, kuşkusuz Allah iyilik edenleri sever.

Bakara 2/195

”

“

*İyilikle kötülük bir olmaz.
Sen (kötülüğü) en güzel şekilde sav...”*

Fussilet 41/34

”

“

Kim iyilikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır; kim de kötülükle gelirse o sadece getirdiğinin dengiyle cezalandırılır. Onlar haksızlığa uğratılmazlar.

En'âm 6/160

”

“

İnsanların en hayırlısı insanlara faydalı olanıdır.

Buhârî, Mağâzî, 35

”

“

*Kim bir iyilik yaparsa,
Allah ona daha hayırlısını verir.*

Tirmizî, Birr, 6

”

“

*Kim bir Müslüman'ın sıkıntısını giderirse,
Allah da onun kıyamet günündeki
sıkıntılarından birini giderir.*

Buhârî, Edeb, 27

”

“

*Mümin kardeşine tebessüm etmen sadakadır. İyiliği emredip
kötülükten sakındırman sadakadır. Yolunu kaybeden kimseye yol
göstermen sadakadır. Yol üzerinden taş, diken, kemik gibi şeyleri
kaldırıp atman da senin için sadakadır.*

Tirmizî, Birr, 36.

”

Gönüllülüğe ve İyiliğe Dair Özlü Sözler

*Yaptığım (iyi) işler vefakârdır; onlara sarıl ki onlar,
mezarım içine kadar seninle gelirler.*

Mevlana

*Yalnız başımıza çok az şey yapabiliriz,
birlikte çok şey başarabiliriz.*

Helen Keller

*Yaşlandıkça iki elinizin olduğunu keşfedeceksiniz.
Biri kendinize, diğeri başkalarına
hizmet etmek için.*

Audrey Hepburn

*Kötülükleri bitiremeyiz ama
iyilikleri çoğaltabiliriz.*

Sezai Karakoç

*En küçük bir iyilik hareketi,
en büyük niyetten daha değerlidir.*

Oscar Wilde

*Kendini bulmanın en iyi yolu,
başkalarına hizmet etmektir.*

Mahatma Gandhj

*İyi insanlar dağlardaki berrak dereler gibidir.
Kir tutmazlar. Her ikisi de azizdir:
Sular ve iyi insanlar.*

İbrahim Tenekeci

*Bölüşürsek tok oluruz,
bölünürsek yok oluruz.*

Yunus Emre

Gönüllülükle İlgili Örnek Yazılar

İLÂHİ VAHYİN İYİLİK ÇAĞRISI

Kur'ân, insanın hayat rehberi ve hidayet kaynağıdır. Bireyin, Yaradan ve diğer insanlarla ilişkisinde önemli esaslar ortaya koymuş ve bu esaslar ayetlerde farklı yönleriyle zikredilmiştir. Bu ilkelerden biri de iyiliktir. Ayetler, iyiliğin köklü ve derin anlamlarını sunarak insanın varlık gayesine işaret eder. Bu anlamda, ilahi buyruğun şekillendirdiği bir hayat ve bunun sonucunda ulaşılabilecek ebedî saadet öne çıkar.

Kur'ân-ı Kerim'de iyilik anlamında kullanılan "birr" ifadesi sözlükte "genişlik, hayırlı işleri genişletmek ve yaymak" anlamına gelir. Bu nedenle iyilik, maddi imkânlarla veya bedensel kabiliyetlerle sınırlanamayan geniş bir manayı ifade eder. Ayetlerde iyiliğin zihin, inanç, duygu ve davranış boyutundaki yansımaları dile getirilir. "Hasene", "hayr", "maruf", "hüsün" ve "nimet" gibi kavramlarla iyiliğin boyutları zenginleştirilir. Böylece Kur'ân, insan için çok boyutlu bir iyilik çağrısında bulunur.

"Hayr" kelimesi insanların elde etmek istediği maddi ve manevi faydaları ifade ederken "şerr" kelimesinin zıddı olarak kullanılır. Yapılan iyiliklerin yöntemine işaret eden, "Sadakaları açıktan verirseniz ne güzel! Fakat

onları gizleyerek fakirlere verirsiniz bu, sizin için daha hayırlıdır ve günahlarınızdan bir kısmına da kefarettir. Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.” (Bakara, 2/271.) ayeti iyiliğin en hayırlı yöntemini vurgular. “Herkesin yöneldiği bir yön vardır. Haydi, hep hayırlara koşun, yarışın! Nerede olursanız Allah hepinizi bir araya getirir. Şüphesiz, Allah’ın gücü her şeye hakkıyla yeter.” (Bakara, 2/148.) buyrulurak müminler hayır yarışına davet edilir.

Kişi, bazen aklıyla bazen arzularını sebebiyle bazen de duygularının yönlendirmesi neticesinde güzel ve hoş gördüğü bir duruma yönelir. “Hüsnün” kelimesi, insanın hoş ve güzel bulduğu bu durumları ifade ederken “hasene” kelimesi insanı sevindiren nimetleri belirtir. Bu ifade kötü ve kötülük anlamındaki “seyyie” kelimesinin zıddıdır. İnanan kullarına iyiliği emreden Yüce Allah, onlardan her zaman iyiyi tercih etmelerini ister. “Sözünü dinleyip de onun en güzeline uyanlar var ya işte onlar Allah’ın hidayete erdirdiği kimselerdir. İşte onlar akıl sahiplerinin ta kendileridir.” (Zümer, 39/18.)

Akıl veya şeriat yoluyla iyi ve güzel olduğu bilinen hususlar için “maruf” kelimesi kullanılır. İslâm, insanın hayatının her aşamasında iyilik ve hayır yolundan sapmaması uyarısında bulunur. İlişkilerin yıprandığı, insanların

dengelerini yitirdiği ve sıkıntılı bir dönem olan boşanma gibi kritik durumlarda dahi iyilik yolunun takip edilmesi öğütlenir. "Boşanan kadınlar iddetlerinin sonuna varınca onları güzelce tutun yahut onlardan güzelce ayrılın." (Talak, 65/2.) ayetinde evliliğe devam etme ya da evliliği sonlandırma kararının iyilik üzere (maruf) olması emredilir.

"Nimet" kelimesi ise iyilik hâlini ifade etmek üzere kullanılır. "Hâlbuki Allah'ın nimetini saymaya kalksanız onu sayamazsınız." (Nahl, 16/18.) ayetinde Allah'ın insanlara bahşettiği sayısız nimetlere ve iyiliklere işaret edilir.

Kur'ân insanlara çok yönlü iyilik çağrısında bulunurken iyiliğin yegâne kaynağı olarak Allah'ı gösterir. "Şüphesiz O iyilik edendir, çok merhametlidir." (Tur, 52/28.) "Hayır senin elindedir. Şüphesiz sen her şeye hakkıyla gücü yetensin." (Âl-i İmran, 3/26.) ayetlerinde hayır ve iyi olarak her ne varsa Allah'ın kudreti ile mümkün olduğu ifade edilir. Kur'ân'da iyiliğin kaynağının ve sahibinin Allah olduğu beyan edilir. "Eğer Allah sana herhangi bir zarar verecek olursa bil ki onu, O'ndan başka giderebilecek yoktur. Eğer sana bir hayır dilerse O'nun lütfunu engelleyebilecek de yoktur." (Yunus, 10/107.) buyrulur da lütuf ve ikram sahibi Allah'ın kullarına karşı iyilikleri hatırlatılır. Dolayısıyla bu yüce kaynaktan ilham alan insan, hayatının her alanına iyiliği hâkim kılmalıdır.

Yüce Allah, insana erdemli bir hayatın yolunu gösterir. Bu hayat için gerekli olanları da emreder. "Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla yardım etmeyi emreder; hayâsızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor." (Nahl, 16/90.) ayetinde emredilenler arasında iyilik de bulunur. İyilik konusunda öncelikli gruplar ayetlerde zikredilerek insanlara yol gösterilir. "Allah'a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşına, yolcuya, elinizin altındakilere iyilik edin." (Nisa, 4/36.) çağrısıyla bireyden topluma uzanan bir iyilik anlayışı vurgulanır. "Biz insana anne babasına iyi davranmasını emrettik." (Ankebut,

29/8.) buyrularak belirtilen genel grupların yanı sıra özellikle anne ve babaya iyilik edilmesi emredilir.

İnsanı yoktan var eden ve en iyi tanıyan Allah, insan için iyiliğin ne olduğunu da en iyi bilendir. Allah'ın insanı sevk ettiği bu iyilik yolu ise kişinin iç huzura ulaşarak toplumla barışmasını sağlar. Bu açıdan Kur'an'ın emrettiği iyilik olgusunun kapsamı da oldukça geniştir. "Allah sizi, din konusunda sizinle savaşmamış, sizi yurtlarınızdan da çıkarmamış kimselere iyilik etmekten, onlara adil davranmaktan men etmez. Şüphesiz Allah adil davrananları sever." (Mümtehine, 60/8.) ayetinde düşmanlıkları açıkça görülmeyen herkese karşı iyiliğin, adaletin esas alınması buyrulur. "İyilikle kötülük bir olmaz. Kötülüğü en güzel bir şekilde sav. Bir de bakarsın ki seninle arasında düşmanlık bulunan kimse sanki sıcak bir dost oluvermiştir." (Fussilet, 41/34.) buyrularak iyilik ve kötülüğün birbirinden farklı olduğuna dikkat çekilir. İyiyi ve iyiliği tercih edenlerin kazançlı çıkacağı hatırlatılır. Böylece bütün eylemlerde iyiliğin hâkim olması istenir. "İyilik, yüzlerinizi doğu ve batı taraflarına çevirmeniz(den ibaret) değildir. Asıl iyilik, Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitap ve peygamberlere iman edenlerin; mala olan sevgilerine rağmen, onu yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışa, (ihtiyacından dolayı) isteyene ve (özgürlükleri için) kölelere verenlerin; namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren, antlaşma yaptıklarında sözlerini yerine getirenlerin ve zorda, hastalıkta ve savaşın kızıştığı zamanlarda (direnip) sabredenlerin tutum ve davranışlarıdır. İşte bunlar, doğru olanlardır. İşte bunlar, Allah'a karşı gelmekten sakınanların ta kendileridir." (Bakara, 2/177.) buyruğunda iyiliğin samimi inanç ve niyetle birlikte amel yönü gözler önüne serilir. "...İyilik, evlere arkalarından girmeniz değildir. Ama iyi davranış, takva sahibi (Allah'a karşı gelmekten sakınan) insanın davranışıdır. Evlere kapılarından girin. Allah'a karşı gelmekten sakının ki kurtuluşa eresiniz." (Bakara, 2/189.) buyrularak usulünce yapılan eylemlerin değerli olduğu, cahiliye âdetlerinin düşüncesizce tekrarında bir hayır olmadığı beyan edilir.

İslâm ahlakına göre bir aile içinde konumlanan ve ailelerden oluşan toplumun bir unsuru olan Müslüman'ın uyması gereken birtakım kurallar bulunur. Bunlardan biri de "emr-i bi'l-maruf nehy-i ani'l-münker" ilkesidir. İyiliğin yaygınlaşması ve kötülüğün önlenmesi bakımından her Müslüman kendi ölçüsünde yükümlüdür. Toplum içinde iyilik ve güzelliğin yayılmasını emreden Yüce Allah, mümin kullarının niteliklerinden bahsederken iyiliği emredip kötülükten sakındırma işlevini özellikle beyan eder: "Müminlerin erkekleri de kadınları da birbirlerinin velileridir. İyiliği emreder, kötülükten alıkoyarlar. Namazı dosdoğru kılar, zekâtı verirler. Allah'a ve Resulü'ne itaat ederler." (Tevbe, 9/71.) buyrulurak Müslümanların vazgeçilemez bir niteliği olarak iyiliğin yaygınlaştırılması zikredilir. "Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten men eder ve Allah'a iman edersiniz." (Âl-i İmran, 3/110.) ayetinde hayırlı bir toplum olabilmek için iyiliğin toplumda yaygınlaştırılması vazifesi öne çıkartılır. Elbette iyiliği emredip kötülükten sakındırma görevi kolay bir vazife değildir. Nitekim Hz. Lokman oğluna öğüt verirken "Yavrum! Namazı dosdoğru kıl. İyiliği emret. Kötülükten alıkoy. Başına gelen musibetlere karşı sabırlı ol. Çünkü bunlar kesin olarak emredilmiş işlerdendir." (Lokman, 31/17.) ifadelerini kullanır. Böylece kişinin Allah'a kulluk görevi olan namazı, toplumsal hayattaki görevi olan iyiyi emredip kötüden sakındırmayı, karşılaşılan problemlere karşı metanetle hareket ederek yoluna devam etme anlamında sabrı dile getirirken bu işlerin özen ve dikkat gerektiren meseleler olduğuna işaret eder.

Yüce Allah, iyi olan ve iyiliği tercih eden kullarını sever. "Şüphesiz Allah iyilik edenleri sever." (Bakara, 2/195; Âl-i İmran, 3/134.) ifadelerinin ayetlerde tekrar edilmesi, Kur'an'ın iyilik çağrısının mükâfatla sonuçlanacağını da ortaya koyar. "Allah'a karşı gelmekten sakınanlara, 'Rabbiniz ne indirdi?' denildiğinde, 'Hayır indirdi.' derler. Bu dünyada iyilik yapanlara bir iyilik var-

dır. Ahiret yurdu ise daha hayırlıdır. Allah'a karşı gelmekten sakınanların yurdu ne güzeldir." (Nahl, 16/30.) buyrulurak iyilik yolunu takip edenlerin bu dünyada güzelliği hak ettikleri gibi ahiret hayatlarının daha da hayırlı ve güzel olacağı beyan edilir. "Bizim uğrumuzda cihad edenler var ya, biz onları mutlaka yollarımıza ileteceğiz. Şüphesiz Allah mutlaka iyilik yapanlarla beraberdir." (Ankebut, 29/69.) müjdesini veren Allah, emrettiği iyiliğin mükâfatının olacağını hatırlatır.

Nihayetinde iyiler için iyilik yarışı pek çok nimetlere ve lütuflara mazhar olacakları cennet ile son bulacaktır. Zira "Artık kim zerre ağırlığınca bir hayır işlerse onun mükâfatını görecektir. Kim de zerre ağırlığınca bir kötülük işlerse onun cezasını görecektir." (Zilzal, 99/7, 8.) buyruğunda temel bir ilke beyan eden Kur'ân-ı Kerim, yapılan iyi ve kötü amellerin karşılığının olacağını hatırlatır. "Şüphesiz, iyiler Naîm cennetindedirler." (İnfitar, 82/13.) ayetinin yanı sıra "Hayır (sandıkları gibi değil!), iyilerin yazısı 'İllyîyûn'dadır." (Mutaffifin, 83/18.) buyrulurak Kur'ân'ın iyilik çağrısına hem samimi inançla hem de salih amelle olumlu cevap verenlerin cennette üst mertebelerde olacağı haber verilir.

Kur'ân ayetleri iyiliğin kaynağı olarak Yüce Yaradan'a işaret eder ve O'nun emrettiği bir iyilik yarışından söz eder. Bu yarışta samimi bir inancın ve erdemli davranışların değerli olduğu vurgulanır. İnsanın iç huzuru yakalaması ve toplumsal hayatta barışın, iyiliğin yaygınlaştırılması için hayır yolunda çalışmak teşvik edilir. "Birr", "hasene", "hayr", "maruf", "hüsün" ve "nimet" gibi kavramlarla ifade edilen bu iyilik anlayışı, insanı sadece bireysel anlamda değil, toplumsal ve evrensel çerçevede de değerli ve sevilen biri yapar. İyilik yolculuğunun sonunda ise Allah'ın sevdiği kullar içinde olma ve cennet nimetlerinin müjdesi yer alır.

SÖYLEŞİ

İyilik

İzani TURAN
TDV Genel Müdürü

“

*Kötülük çıkmaz sokaktır.
İyilik için ne kadar engel,
barikat varsa onları yıkarak,
'hiç kimsenin olmadığı yerde
ben varım' anlayışı ile elimizden
geldiğince iyiliği yeryüzüne hâkim
kılmanın mücadelesi
içerisinde olmalıyız...*

”

İyilik nedir? Ramazan ayı ile birlikte iyiliklerin artması arasında nasıl bir ilişki vardır?

Ramazan-ı Şerif, milletimiz, vatanımız, devletimiz, âlem-i İslâm için hayırlara vesile olsun. Ramazan-ı Şerifin kendisi mahza hayırdır, iyiliktir. Oruç bir ibadettir ama bütün ibadetlerde bir maslahat da vardır. Dolayısıyla oruç ibadetinin de bizim bildiğimiz bilmediğimiz birçok maslahatının olduğu muhakkaktır. Oruçta hem bizim iyiliğimiz hem hanemizin, ailemizin iyiliği hem de toplumu ilgilendiren iyilikler var. Bu zaviyeden baktığımız zaman meselenin künhünü de böylece tespit etmiş oluruz. Bizim için iyiliktir çünkü bir sene boyunca çevremizden bigâne oluşumuzdan, bir gaflet uykusundan uyanmaya vesiledir ramazan-ı Şerif. Ramazanda, "Ey insan! Şöyle bir kalk da bak! Sen bir ay boyunca bir süreliğine aç kalacaksın ama bu açlığı, susuzluğu dünyada sürekli yaşayan milyonlar var."ın mesajı vardır. Ramazan aynı zamanda global manada da bir iyiliğin adıdır. Diğerkâmlığın adıdır. Bigâneliği terkin, diğerkâmlığa hicretin zamanıdır Ramazan-ı Şerif. Dolayısıyla biz sadece kendimiz bu hâlet-i ruhiye içerisinde yaşamayız. Bu hâlet-i ruhiye içerisinde İslâm ümmetiyle bir oluruz ve kendi nefsimizden büyük bir aileyi oluştururuz; ümmet ailesini. Sadece kendi derdimizle dertlenerek değil, başkalarının dertleriyle de dertlenerek buna ulaşırız.

İmsak vaktinden iftar anına kadarki zaman, bizim orada tabiri caizse bir esaretimiz var. Rabbimizin emri gereğince bu zaman dilimi aynı zamanda bizim için son derece önemli, eğitici bir mekettir. Bu saatler, bizi düşündüren, tefekküre davet eden, kendimizden başkalarının varlığıyla da ilgilendiren bir güzellik saatidir. Dolayısıyla bu zaman diliminde, her şeyden mahrumiyet yaşadığımız zaman diliminde, şeytanların da zincire vurulduğu bir anda aklımız fikrimiz iyiliklerle meşgul olur. Açlar, susuzlar, yetimler, garipler, ümmetin mazlumları, mağdurları için ne yapabiliriz diye daha fazla kafa yorarız. Bundan dolayı da merhamet ikliminin tam içine dalmış oluruz. Merhamet damarlarımız çok genişler. Diğer zamanlarda hiç fark etmediğimiz komşumuzu fark ederiz. Diğer zamanlarda hiç görmediğimiz yetimi görürüz. Diğer zamanlarda aklımıza gelmeyen sadakalar, hayırlar, zekâtlar gibi vecibeler akla gelir. Bütün bunlarla Ramazan, sadece kendimiz için değil insanlık için yaşamamız gerektiğinin mesajını da bize verir ve böylece biz takva elbisesini giyinerek iyilik hareketinin bir yolcusu oluruz.

Kötülüğün yayılmasına, fesadın çoğalmasına engel olmak için alınan her türlü tedbir hareketi, iyilik kapsamındadır. Hırs ve tamahla beslenen kötülüğe dur demek, Müslüman olmanın gereğidir. Bu bağlamda dünyada mazlum coğrafyalardaki savaşlar ve maruz kalınan zulümleri nasıl değerlendirirsiniz? Müslümanların buna yönelik tavırları nasıl olmalıdır?

İyiliği önceleme, iyiliğin yaygınlaşması noktasında bize yol haritası vermesi açısından Resulullah'ın (s.a.s.) şu hadisini zikretmeliyiz: "Bir kötülük gören kişi, eli ile değiştirmeye gücü yetiyorsa onu eli ile değiştirsin. Buna gücü yetmez ise dili ile değiştirsin. Buna da gücü yetmezse kalbi ile (o kötülüğe) tavrı koysun, (buğz etsin). Ve bu da imanın asgari gereğidir."

(Ebu Davud, Salat, 250.) Üstat Necip Fazıl'ın güzel bir sözü var, gençliğimizde çok

söyledik. "Durun kalabalıklar, bu cadde çıkmaz sokak..." diye başlayan o haykırışı... Evet, kötülük çıkmaz sokaktır. İyilik için ne kadar engel, barikat varsa onları yıkarak, 'hiç kimsenin olmadığı yerde ben varım' anlayışı ile elimizden geldiğince iyiliği yeryüzüne hâkim kılmanın mücadelesi içerisinde olmalıyız... Benim elimden ne gelir dememeli. Her insanın yapacağı mutlaka ama mutlaka bir iyiliği vardır. Yani Cenab-ı Hak insanı yaratırken aciz yaratmış ama birçok hususta ona çok önemli iradeler ve kabiliyetler vermiş. İnsanoğlunun yaratılış fitratı da temizdir, nezihtir. Dolayısıyla insan fitratına dönüp onunla baş başa kaldığında işte o iyilik hissiyatı ona rehberlik edecek ve yol gösterecektir. Bizim için iki seçenek var bu hususta: Ya kalb-i selimi dinleyerek, ona tabi olarak hakkı, hakikati ortaya çıkarmak ve iyiliğin hâkim olması için çaba sarf etmek veyahut da nefsimizin, bir diğer ifadeyle şeytanın esiri olarak kötülüğün sözcüsü, esiri olmaktır. Cenab-ı Hak, "İyilikte yarışın..." buyuruyor. ^(Bakara, 2/148.) "Ve libâsü't-takva" ^(Araf, 7/26.) ayet-i kerimesini düşünelim, takva elbisesinin daha hayırlı olmasının anlamı şudur: Kötülüklerle kırmızı ışık yakan, iyiliklere de yeşil ışık yakan bir elbise üzerinizde olsun. İyiliğin sözcüsü olmalı, kötülüğün de örtücüsü olup onu savmalıyız. Gündemimize iyilikleri almalıyız. İyilik haberlerini gündemimize taşımalıyız. İyileri ve iyilikleri konuşmalıyız.

"Kim bir iyilik yapmak ister de yapamazsa, Cenab-ı Hak bunu yapılmış tam bir iyilik olarak kaydeder. Şayet bir kimse iyilik yapmak ister sonra da onu yaparsa, Allah o iyiliği on mislinden başlayıp yedi yüz misliyle, hatta kat kat fazlasıyla yazar." (Müslim, İman, 207.) hadis-i Şerifi çerçevesinde iyiliğin önemli bir dayanağı olan niyeti açıklar mısınız?

Efendimizin "Müminin niyeti, amelinden daha hayırlıdır." ^(Taberani, el-Mucemü'l-Kebir, V, 185.) hadis-i Şerifi aklıma geliyor. Demek ki bütün iyilikler, güzellikler niyetle başlamalı. Kurgu sağlam olursa, senaryo sağlam olursa, bir de

onu icra edenler güzel sunumla yaparsa ortaya mükemmel bir eser çıkar. Bizim dünyaya bakışımız niyetlerimizde gizlidir. İnsana bakışımız da niyetlerimizde gizlidir. Biz bir insanı nasıl görmek istiyoruz? İyi görmek istiyorsak kötülükleri af kabımıza sığdırılabilir ama kötü görmek istiyorsak devasa iyiliklerini görmeyiz. Demek ki her şey bizim kalbimizle ve kalbimizde taşımış olduğumuz niyetle ilintili. Efendimizin (s.a.s.) "Ameller niyetlere göredir." (Buhari, İman, 41.) buyurması çok deruni bir mana ifade ediyor. Ancak buradan, "Benim kalbim temiz" sözü çıkarılmaz. Kalbin temizliği eylemle belli olur. Eğer eylemlerimiz kalp temizliğini işaret etmiyor ise kalp temizliğinden bahsedemeyiz. Peki, o zaman bizim niyetteki ölçümüz nedir? Salih, sahih ve Allah rızası için kurgulanmış bir niyet olmalıdır. Dünyevi karşılığını bekleyerek yapmış olduğumuz her şey Cemil Meriç'in ifadesiyle rüşvettir.

O açıdan işaret etmiş olduğunuz hadis-i Şerifte müthiş bir teşvik ve kazanım var. Demek ki niyetimiz eğer sağlam, sahih, samimi ise Cenab-ı Hak sadece niyetimizden dolayı bize merhamet ediyor, bizi mükâfatlandırıyor. Tabii bir de bunu amele dönüştürdüğümüz zaman mükâfatı katbekat veriliyor. Ücretini insanlardan bekleyenin ücreti insanların imkânları miktarıncadır. Ama ücretini Allah'tan bekleyenlerin ücreti ise sonsuzdur, Allah'ın hazinesidir. Dolayısıyla niyetlerimizde de iyiliğin hâkim olması için çalışıyor, akşam yatıp bunu düşünüyor, sabah kalktığımızda bunun için ne yapabilirim diye çabalıyorsak belki de Cenab-ı Hak bizim hayatımızı iyiliklerle donatacaktır, bizi de iyiler içerisine dâhil edecektir. Belki bu niyet, birçok insanın felahına da vesile olacaktır.

"Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir." (Âl-i İmran, 3/92.) ayet-i kerimesini dik-

kate olarak iyilik yaparken nelere dikkat edilmesi gerektiği hususundan, iyilik adabından bahseder misiniz?

Ben şahsen, bu hususta birinci ve sonuncu maddenin şu olabileceğini düşünüyorum: Yapmış olduğumuz iyiliği hangi niyetle, hangi amaçla yapıyoruz? Eğer gösteriş için yapıyor isek bu bir iyilik değildir. Ancak niyetimiz gerçekten Allah rızası için, karşılığında hiçbir şey beklemeden, sağ elin verdiği sol elin göremeyeceği tarzda bir iyilikse işte bunun karşılığı Cenab-ı Hakk'ın hazinesidir. O'nun lütfü, O'nun keremidir. İyiliklerimizi gösterişten, riyadan uzak kılmalıyız. Şan ve şerefi Allah katında bekleme-
liyiz. İyiliklerimiz, insanların görmesi, takdir, teşekkür etmesi için olursa işte bu, Cemil Meriç'in ifadesine çok yakın olur, o da bize yazık olur. Yapmış olduğumuz, vermiş olduğumuz emeğimize, harcamış olduğumuz paramıza yazık olur. Cenab-ı Allah "Kim bir iyilik yaparsa ona on katı vardır." (Enam, 6/160.) buyuruyor. Dolayısıyla bizim herhangi bir sponsora ihtiyacımız yok. Bizim sahibimiz, malikimiz, rızık verenimiz, bizi gören, gözeten, bize her şeyi veren Rabbimizin kayıtlarına girebilmek, orada yer alabilmek için iyiliğe başlamak ve iyiliği yaymak herhalde doğru olur diye düşünüyorum.

Türkiye Diyanet Vakfı eğitim alanındaki hayırlardan su kuyusu açmaya kadar birçok alanda faaliyet göstermekte. Yapacağı hayır için Türkiye Diyanet Vakfını aracı olarak seçen vatandaşlarımıza neler söylemek istersiniz?

Hayır yapanlara yol göstermek bizim haddimiz değil. Onlar çok fedakâr, gerçekten diğerkâm ve başkalarının dertleriyle dertlenen insanlar. Onlar kendinden fedakârlık yaparak paylaşmayı bilen insanlar. Milletimizin böyle bir özelliği var. Bu, milletimize has bir özelliktir, milletimizin mümeyyiz farkıdır. Allah'a şükürler olsun. Ancak şunları diyebiliriz: Türkiye Diyanet

Vakfı ismindeki üç kelimeye dikkat çekmek istiyorum: Türkiye, Diyanet, Vakıf. Biz, Türkiye sevdasıyla yola çıkan bir kuruluştuk. Önceliğimiz Türkiye'miz. Ona zarar getirecek, onu lekeleyecek herhangi bir oluşumun içerisinde olmamaya, eskilerin ifadesiyle azm ü cezm ü kastelemiş bir vakıfız elhamdülillah. Diyanet ise bizim hem kurumumuz hem de dinî değerlerimizdir. Ona asla leke getiremeyiz. Ve vakıf... Duasıyla, beddua-sıyla âdeta insanı yakan veyahut da insanı kemalat derecesine ulaştıran bir müessesedir Türkiye Diyanet Vakfı. Bunları söyledikten sonra şunu demek istiyorum: Evet, milletimizin her kuruşu bizde emanette-dir, emniyettedir. Bize neresi adres olarak gösterilmişse kuruşuna varın-caya kadar o adresine teslim edilir. Mesela verdikleri şartlı bağışlardan kurbanı ele alalım. Sadece bu geçtiğimiz Kurban Bayramı'nda 35 milyon insana milletimizin hayrını ulaştırmış olduk. Allah milletimizden razı ol-sun. Zekâtlarla ise kimsesiz, mağdur, muhtaç öğrencilerimizin burs ihti-yacını karşılıyoruz. Milletimizin merhamet elini yurt içinden ve yurt dı-şından gelen öğrencilere uzatıyoruz. Meselemiz şu, dünya mamur olursa biz mamur olacağız. Dolayısıyla 52 yurdumuzla ve burslarla bu yavrula-rımıza beraber hizmet ediyoruz, onların eğitimlerini sağlıklı bir şekilde, kimseye muhtaç olmayacak şekilde devam ettirmelerini temin ediyoruz. Bunun yanında yetimlerimiz var, onları ihmal edemeyiz. 9 bin civarında yetimi himaye ediyoruz. Bunları milletimizin bu yardımlarıyla, bu emanet-leriyle sağlıyoruz. Milletimiz bize yetimlere harcayalım diye göndermişse bu para yetimlerin dışında hiçbir yere harcanmaz, kuruşu dahi başka yere harcanmaz. Bize zekât olarak verilen emanetleri, zekât nerelere verilir, ne-rede kullanılırsa, ancak ve ancak oralara kullanınız. Cami inşası için bize teslim edilmişse sadece camiye kullanılır. Mesela bugüne kadar gönül coğrafyamızda 100'e yakın camiyi milletimizin emanetleriyle yani şartlı bağışlarıyla inşa etmişiz. Türkiye'de 4 bin tane caminin yapımına öncülük

etmiş bir vakıf burası. Sonra nerede bir harp, nerede bir sıkıntı varsa milletinimizin yardımlarıyla orada oluyoruz. Mesela 6 Şubat'ta deprem bölgesindeydik. Bütün mobil ikram araçlarımız, mobil mutfuğumuz, arama kurtarma ekibimiz, Diyanet İşleri Başkanlığımızın personeli ve vakfımızın personeli ile 57 bin civarındaki personelle milletimizin yanında olduk. Türkiye Diyanet Vakfı, yolda kalmışların, darda kalanların imdadına, milletimizin emanetiyle yetişen bir vakıf elhamdülillah. Suya hasret, su yerine çamur içen insanlara, milletimizin emaneti ile su kuyusu açıp vakıf çeşmeleri yaptırıyoruz. Hediyem Kur'an Olsun projesi bağlamında 2 milyondan fazla Kur'an-ı Kerim'i hediye ettik. Kadın-aile gönüllülerimizle beraber Türkiye'mizin dört bir yanında en ücra köşeye varıncaya kadar kadınlarımıza, kız çocuklarımıza bir fayda sağlamanın mücadelesi içerisindeyiz. Gençlik faaliyetlerimizde, gençlerin istikamet üzere yol almaları noktasında gayretlerimiz, hayri hizmetlerimiz var. Çalışmalarımızın içinde tabiatı da düşünüyoruz; şimdiye kadar 600 bin fidanı toprakla buluşturduk. Velhasılkelam, bütün bunları yaparken bizim gizli kahramanlarımız, görünmeyen kahramanlarımız milletimizin bizatihi kendisidir. Çünkü onların imkânlarıyla biz bunları yapabiliyoruz. Allah milletimizi var etsin. Milletimizin bu hayırları, hem içeride birliğe beraberliğe vesile olmakta hem de gönül coğrafyamızın Türkiye'mize muhabbetini artırmakta. Bu bağlamda çok önemli bir iyilik hareketinin temsilcileri olmaları bakımından da milletimiz her türlü teşekkürü hak ediyor. Allah onlardan razı olsun.

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından düzenlenen Uluslararası İyilik Ödülleri'nin çıkış amacı nedir? "Dünyayı İyilik Değiştirecek", "İyilik Paylaştıkça Çoğalır" sloganları ile TDV neyi amaçlamakta?

8 yıldan beri devam eden "İyilik Ödülleri" programımızın amacı şudur: Hiç olmazsa bu kadar zulmün, kirliliğin, merhametsizliğin hâkim olmuş olduğu bir

dünyada iyilik sembolü olan insanların gün ışığına çıkarılması, onların iyiliklerinin topluma duyurulması ve böylece iyilik zincirlerinin halka halka, dalga dalga topluma yayılmasını temin aracı olmak. Eğer bizler iyi olursak, komşularımız iyi olursa çevremiz iyi olacaktır. Bizler kötü olursak, bu kötülük ailemize bulaşacak, sirayet edecek, çevremizi kirletecektir. Dolayısıyla dünyada mazlum ve mağdur kardeşlerimizin çekmiş olduğu sıkıntıların temelinde de bence iyi niyetlerin, iyi düşüncelerin yerini merhametsizliğe, hodbinliğe, menfaate ve kısaca dünyaya oburca dalmaya bırakması var. Yoksa dünya çok geniş, biz dünyayı iyilikle imar edebiliriz ama maalesef iyilikten nasibi olmayanlar dünyayı çekilmez hâle, âdetâ bir zulmün, karanlığın mekânı haline getirmektedirler. Burada bütün müminler olarak, biz de özellikle Diyanet personeli, Vakıf personeli olarak her halükârda, her durumda iyiliğin neferleri olarak yola çıkıp iyilik meşaleleriyle çevremizi, mahallemizi aydınlatmak mecburiyetindeyiz. Her şeye rağmen...

Vakıf olarak "İyilik yeryüzünde egemen oluncaya kadar" diye bir mottomuz var. Bu vakfı kuranlardan, yaşatanlardan, emek verenlerden, ayrıca buraya güvenip hizmet edenlerden, bu projeyi planlayan, geliştiren, hayata geçirenlerden Hak Teâlâ razı olsun. Yatıp kalkıp iyilik adına ne tür bir proje geliştirebiliriz, ne yapabiliriz diye düşünüyoruz. Bizim dışımızda da toplumda insan merkezli düşünen, insana hizmet üreten ve bu hizmeti de çok özel olan kişilerden bir seçim yapıyoruz. Şubelerimizden ve müftülerimizden de iyilik yapanlara dair verileri topluyoruz. İyilik örneklerinin hepsi kıymetli ancak içerisinde de en dikkat çekenlerinden, topluma etki edebilecek en değerlilerinden bir seçki yapıyoruz ve orada iyilik ödülleri adı altında Cumhurbaşkanımızın himayesinde Külliye'de bu programı icra ediyoruz. Ödülleri de bizatihi Cumhurbaşkanımız veriyor. Birçok insan iyilikleri görüp duyunca şöyle diyor: "Demek böyle bir şey varmış. Ben de bunu yapmalıyım." veya "Ben ne yapabilirim? Ben de bölgede şöyle bir iyilik gerçekleştirebilirim." diye kafa yormaya başlıyor. Allah'a şükürler olsun teşkilatımızdaki arkadaşlarımızda böyle bir hassasiyet oluştu.

Amacımız iyilikler gündeme gelsin, iyilik konuşulsun, iyilik hâkim olsun. Başka bir amaç yok.

"İyilik et denize at, balık bilmezse Hâlık bilir." atasözünde de belirtildiği üzere karşılık beklemeden iyilik yapma motivasyonunu nasıl kazanabiliriz?

Karşılık beklemeden iyilik yapmaya dair ecdadın hayatından birçok anekdotlar duyarız. Türkiye'mizin hemen hemen her tarafında bir vakıf eserinin varlığını görürüz. Bir de bunun yanında gökte uçandan yerde gezene varıncaya kadar hayvanata dair birçok vakfın varlığını İslâm tarihinde okumuşuzdur. Bunun için sadaka taşı çok önemli bir örnektir diye düşünüyorum ben: Gecenin bir saatinde birisi geliyor, sadaka taşına parayı koyuyor. Muhtaç olanlar biliyor ki gecenin bu saatinde bu sadaka taşlarında bir şeyler vardır. O da gidiyor ihtiyacı kadar alıyor ve veren alanı, alan da vereni görmüyor. Böylece alan, herhangi bir kişiye minnet duygusunda bulunmuyor. İnsan onurunu rencide etmeyen bir iyilik. Denize at, balık bilmezse Hâlık bilir. Balık bilmez ama her şeyimizle bizi gözeten, sahibimiz olan Allah her şeyi biliyor. O'nun bilmesi yeterlidir. Bu, şuurda zirvedir. Dolayısıyla bunu yakaladığımız an itibarıyla "Ben sana şunu yaptım, ben bunu yaptım." deme tarzında ameli iptal edecek kötü durumlar da ortadan kalkmış olur. Yani, ben bana kimin iyilik yaptığını bilmiyorum ama içimden hep dua ediyorum. Mesela bizim Kur'ân kurslarımız var. Bu kursları kim yaptı? Milletimiz yaptı. Ben milletin bütününe teşekkür ediyorum, dua ediyorum. Ama orada "Bak, ben bu kursu yaptırдыm, sana şunu yaptım." gibi bir duygu hissetmediğim için ben de rahatım. Yaptıran insan da oradaki faaliyeti gördüğü için çok mutlu ve huzurlu. Kısacası ne yaparsak yapalım, Allah için yapalım, kullar için değil.

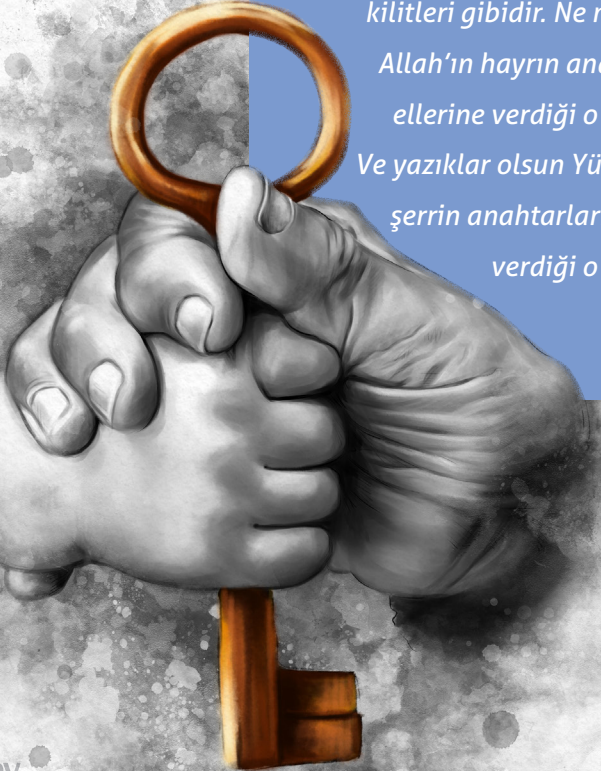
İyiliği Yâr Kötülüğü Bâr Edinmek

*H.z. Muhammed (s.a.s.)
buyuruyor ki;*

“

*Öyle insanlar vardır ki (âdetâ)
hayrın anahtarları, şerrin
kilitleri gibidir. Kimisi de
şerrin anahtarları ve hayrın
kilitleri gibidir. Ne mutlu Yüce
Allah'ın hayrın anahtarlarını
ellerine verdiği o kimselere!
Ve yazıklar olsun Yüce Allah'ın
şerrin anahtarlarını ellerine
verdiği o kimselere!*

”

Hiçbir şey yokken Allah vardı... Sonra Allah âlemi var etmeyi murad etti... Derler ki âlemin yaratılışı ilahî isimlerin eşyaya tecellisi ile olmuştur. Feyz-i mukaddes denen bu ilahî tecellide rahmet, bütün varlığı kuşatan asıl unsurdur. Rahmet var kılınmıştır; nefret değil... Nefret, düşmanlık, kötülük hep rahmeti eksilte eksilte ortaya çıkar... Kötülük tek başına müstakil bir varlığı olmayan bir iyilik eksikliği durumudur. Varlığı asıl değil, izafidir. İyiliğin zâtının veya kemalinin eksikliği durumunda ortaya çıkar. Vermenin iyileştirici etkisi Varlık âleminde asolan iyiliktir... Var kılınan iyilik aynı zamanda var eder. Sevginin, coşkunun, sağlığın, varlığın, muhabbetin, başarının var olması, hep iyiliğin varlığının çoğaltılmasıyla mümkündür. Beden sağlığımızdan akıl sağlığımıza; ruhsal doyumdan toplumsal barışa; kişisel başarıdan aile huzuruna varıncaya kadar her alanda çalışan uzmanlar, bize, iyi görmeyi, iyi düşünmeyi ve iyilik yapmayı artırmamızı tavsiye ediyorlar. Vermenin iyileştirici etkisi bugün bütün dünyada yeniden keşfedilmiş bir terapi yöntemi olarak kullanılıyor. Kendi özünüzdeki iyilik kullanıldıkça, açığa çıkarıldıkça azalmıyor; aksine artarak sizi içinizden, dışınızdan yeniden kuşatarak iyileştiriyor. Bu gerçeği eğitim sürecinin bir parçası hâline getiren bazı ülkelerde, bir liseden mezun olabilmek için belirli bir saat herhangi bir yerde gönüllü olarak çalışmak şart koşuluyor. Çünkü iyilik, öğrenilen bir davranıştır ve insanın

özünde var olan iyilik potansiyelinin açığa çıkması için ortam koşullarının düzenlenmesi, başta aileler olmak üzere her kademedeki yöneticilerin sorumluluğundadır. Toplumda iyiliğin yaygınlaşması için yardımlaşmak gerekir. Üstelik bir iyiliğe aracılık etmek, ahiretteki sonuç bakımından iyilik yapmaktan farklı değildir. Rabbimiz insanın doğasındaki yarışmacı karakteri en iyi bilen olarak bu özelliğin dahi iyiliklerin yaygınlaşmasında kullanılmasını istemiş, bizi hayırlarda yarışmaya davet etmiş ve iyilik yapma konusunda büyük bir motivasyon olarak yaptığımız iyiliklerin günahlarımızı sileceğini müjdelemiştir.

İyiliği Güzelce Yapmak

Ayet ve hadislerde yoğun bir şekilde kullanılan "ih̄san" tabiri, taşıdığı iki yönlü anlam ve bizlere gösterdiği yüce hedefler ile sadece iyilik yapmanın yetmeyeceğini, iyiliğin bir de güzellikle yapılması gerektiğini öğretir. Malûmdur ki sadece yapılış şeklinden dolayı çirkinleşen iyilikler de vardır. Bu durumda sadece hangi davranışların iyilik sayılacağına değil, aynı zamanda iyiliklerin en güzel bir şekilde nasıl uygulanabileceğine de dikkat etmek gerekir. Kıldığımız namazdan verdiğimiz sadakaya kadar her iyiliğin zarafetle, nezaketle, itinayla yerine getirilmesine özen gösterilmeden Kur'ân'da defalarca övülen muhsinlerden olmak imkânsızdır. Rabbimizin bildirdiğine göre Allah, muhsinlerle beraberdir. İyiliği güzellikle yerine getiren o muhsinler dünyada da ahirette de ödüllendirilecekler ve ahiretin korku ve üzüntülerinden korunacaklardır. Dini en güzel şekilde yaşayanlar da onlardır. Allah'ın muhsinlerle beraber olduğu ve onlara iki cihanın iyiliklerini vadedip korku ve hüzünden koruyacağını en güzel ifadesi, vahiyle ilk muhatap olduğunda kendisi hakkında korkuya kapılan Peygamberimizi teskin etmek için Hz. Hatice Validemizin söylediği şu sözlerdir: "Hakkında kötü şeyler düşünme, sevin! Allah seni asla mahcup etmez. Çünkü sen akrabana bakarsın, sözün doğrusunu söylersin, işini

görmekten aciz olanların yardımına koşarsın, yoksullara destek olur, onlara kimsenin yapmadığı iyilikleri yaparsın.” Dikkat edilirse daha sonra birçok ayetin de vurgulayacağı üzere Hz. Hatice’nin dilinden Allah’ın bir kulunu mahcup etmemesi, onun ihsan sahibi olmasına bağlanmıştır.

İyilikle İyimsertlik Arasındaki İlişki

Günlük hayatta kullandığımız dil, iç dünyamızı dışarıya taşıırken aynı zamanda harekete geçirdiği süreçlerle iyilik ya da kötülük tohumlarının ilk ekildiği yerdir. Düşünceler, davranışların tohumudur; kelimeler de düşüncelerin... İyilik konuşmak iyi düşünmeyi, iyi düşünmek iyi hissetmeyi, iyi hissetmek de iyi davranmayı getirir... Aksi de öyle. Kötülük konuştuğunda yeryüzünde kötülüğün normalleşmesine ve yayılmasına katkıda bulunmuş oluruz. İyilikle iyimsertlik arasındaki bilinçli ilişki işte böyle kurulur... İyimsertliğin asıl temelleri ise bu bilincin kazanılmasından çok daha önce atılır. İnsan davranışları üzerine çalışan bilim insanlarının söylediğine göre dünyaya iyimsert ya da kötümser bakmamızın temelleri ilk bebeklik günlerimizde gördüğümüz davranışlara bağlıdır. Bu temeller üzerinde yükselen kişiliğimiz dünyaya bakışımızı o kadar etkiler ki, bunun farkına varıp bilinçli bir şekilde düzeltmek için çok uzun zaman ve emek gerekebilir. Bu çaba sırasında sadece bugüne iyi bakmayı değil, geçmiş ve geleceğe de iyi bakmayı öğrenmek gerekir. Bu noktada iyilikle affediciliğin ilişkisi kaçınılmazdır. İyimsertlik, geçmişte yaşadıklarımızı olduğu gibi gelecekte başımıza gelmesi muhtemel olayları da olumlu algılayarak gelecekte iyilik ummak demektir ki, bu da aslında insanın kendisini nasıl algıladığıyla ilişkilidir. Temelde kendi iyilik kapasitesine odaklanan kişi hem iyi olma hem de iyilik umma konusunda çok ileri bir noktadan başlıyor demektir. “Âlemi nasıl bilirsin, kendin gibi” sözü tam da bu algıya işaret eder.

Bizi Kim İyi Bir İnsan Yapabilir?

Her insanın bu dünyaya gelirken farklı kombinasyonlarda olsa da iyilik ve kötülüğe muktedir olarak geldiğini biliyoruz. Tamamen bireye özgü olan bu kombinasyondan "iyi bir insan" çıkarmak için içimizdeki iyilik kapasitesini beslemek ve geliştirmek; kötülüğe olan meyli de kontrol altında tutup hayra yönlendirmek gerekir. Bunu yapabilmek de tamamen kişinin kendi yapısını tanımasına, yani kendisi hakkında bir iç görüş geliştirmesine bağlıdır. Nefsi kötülüklerden arındırıp iyiliklerle süsleme çabasında en büyük handikapımız, dikkatimizi sadece yanlış ve kötü olana odaklayıp iyilikleri çoğaltma gayretinde gevşeklik göstermektir. Kemâle ulaşmak yalnızca kötülüklerden arınmakla olmaz; iyiliklerin de artırılması gerekir. Bahçesinin bakımını sadece yaban otlarıyla uğraşmaktan ibaret sanıp çiçeklerle donatmayı düşünmeyenlerin gafletine düşmemek gerekir. İlk çocukluğumuzdan başlayarak ne yaşamış olursak olalım "iyi bir insan" olmak bizim sorumluluğumuzdadır. Hayatın ilk yıllarında yaşanan olumsuzlukları hayat boyu gösterilen kötü davranışların tek sebebi olarak göstermek ve insanın iyilik ve kötülük konusundaki seçim gücünü dikkate almamak, Kur'ân'da en güzel kıssa olarak nitelenen Hz. Yusuf'un hayat hikâyesinde zımnen reddedilir. Geçmişini suçlayarak bugüne mazeret üretmek sadece bizi ahlaki bakımdan ilerlemekten alıkoymaya yarar. Sayısız ayet ve hadiste bizden istenen iyi davranışlar, bunlara muktedir olduğumuzun en güçlü delilidir; çünkü Allah ve Resûlü, bizden gücümüzün yetmeyeceği, elimizde olmayan şeyler istemezler. Öyle ki bazı ayetler (mesela öfkeyi yutma ve kin tutmama gibi) duygularımıza yönelik emirlerdir. İşte bu emirler bizim duygularımıza bilinçli bir şekilde sahip olabileceğimizi gösterir ve bizden içimizi iyileştirmemizi ister... Ahlak denilen şey kalbin alışkanlıklarıdır. Bunların sorumluluğu da tamamen bireyin kendisine aittir. Nasıl bir geçmişten gelirse gelelim karakterimizin son hâlinin sorumluluğu tamamen bize aittir. Bana ne yapıldığına değil, benim ne yapmak istediğime odaklanmam, hayatımın bütün gidişatını

değiştirebilir. Etrafımızda gördüğümüz iyilik timsali kişilerin geçmişlerini incelediğinizde her zaman büyük iyiliklere muhatap olmuş kişiler olmadıklarını görebilirsiniz. Söz gelimi, bir kıtlık döneminde uzun bir yolculuktan aç olarak dönen babam, yolda bir akrabasının (kim olduğunu hiç bilemedik) kapısını çaldığında ışıkları söndürüp evde yokmuş gibi yapmalarını hiç unutmaz; yolda, izde kimi bulsa, akşam namazından sonra caminin avlusunda oyalanan, gidecek yeri olmayıp orada bekleyen bir yabancı görse mutlaka eve getirirdi. Evimiz, İstanbul'a doktora, iş aramaya, gezmeye, düğüne vs gelen, akraba olsun olmasın bütün tanıdıkların limitsiz kalabilecekleri bir yerdi... İnsanlar kendilerine yapılanları nasıl yorumlarsa çıkacak sonuç ona göre değişecektir. Reaksiyoner insanlarda öfkeye karşı öfke, kötülüğe karşı kötülük kaçınılmaz görülürken; tepkilerini duygularına göre değil, ilkelerine göre seçen proaktif insanlarda esas olan bize nasıl davranıldığı değil, bizim nasıl biri olmak istediğimizdir. Kur'ân'da övülen bu yaklaşım, bırakalım zamanında bize yapılan kötü muamelenin bugün başkalarına kötü davranmak için bir mazeret olarak görülmesini, doğrudan bize kötülük yapana dahi iyilikle mukabele edilmesini dahi içerir. Takdir edersiniz ki kötülüğe iyilikle mukabele etmek, sadece af ve sabırla karşılamaktan daha büyük bir mertebedir. İnsan iyi birisi olduğu için mi iyilik yapar; iyilikleri yapa yapa mı iyi bir insan olur? Bu çift taraflı sorunun kesin bir cevabı olmamakla beraber iyiliklerin artık zorlanmaya gerek kalmadan doğal ve sürekli bir şekilde, karakterimizin tabii sonucu olarak, kendiliğinden sadır olabildiği zamana kadar iyilik egzersizleri yapmaya devam etmek gerekir. Elbette bazı insanların iyi biri olmaları, mizaçları ve çok küçük bir çocukken aldıkları olumlu terbiye neticesinde daha kolaydır. Ama unutmayalım ki Allah, bir iyiliği zorlanarak yapanlara iki misli mükâfat verecektir. Zevk almasa da doğru ve iyi davranışı tercih etmek, kişiyi daha az erdemli yapmaz. Herkes bu hayata sayı doğrusu üzerinde bir noktadan başlar. Bizden istenen, hepimizin belirli bir mertebeye ulaşması değil, sayı doğrusu üzerinde mümkün olabilecek

en ileri noktaya varmamızdır. Eksi beşten artı yirmiye gelen birisi, artı ondan başlayıp artı yirmiye gelenden çok daha ileridedir. Küçük iyiliklerin büyük başarısı Daha iyi biri olmak kişinin kendi çabasıyla iyiliği alışkanlık hâline getirmesiyle mümkündür. Bunun için de Efendimizin bir hadisinde ifade ettiği gibi, komşunun komşuya vereceği bir tas çorba da olsa hiçbir iyiliği önemsiz görmeden büyük bir özen ve sebatla, her gün küçük küçük iyilikler yapmaya devam etmek gerekir. Çünkü, bütün hayatımız boyunca, arada sırada ektiğimiz büyük davranışlardan çok, her gün ektiğimiz küçük ve önemsiz görülen davranışların ve seçimlerin sonuçlarını biçeriz. Tek bir iyi hareket övgüye değerdir ama insanı iyi biri yapmaya yetmez. “İyi bir insan olmak”, özenli ve sürekli bir çabayla mümkündür ve Allah indinde küçük de olsa hiçbir iyilik zayi olmayacak, aksine kat kat mükâfat görerek büyüyecektir. Burada asıl mesele tasavvuftaki tabiriyle iyiliğe yâr, kötülüğe bâr olmak, yani herkesin yükünü çekip, kimseye yük olmamak ve almak yerine vermeye odaklanmaktır. Bugün proaktif yaklaşım olarak bilinen tüm dünyada olan bitenden sorumluluk duyup, kime nasıl bir iyilik yapabileceğine odaklanmak, çok şükür ki çevremizde hâlâ sayısız örneklerini gördüğümüz bir yaklaşımdır. Mesela, kendi el emekleriyle ürettikleri kitap ayraçlarını satarak geliştirdikleri “iyilikhane” projesiyle dünyanın çeşitli sıkıntı bölgelerinde yapılan yardımlara imzalarını atan birkaç öğrencinin başardıkları iyilik projesi, yaşlıları hep almaya odaklanmışken vermenin yolunu arayanların bunu mutlaka bulacağına güzel bir örnektir. Cömertlik bazen maldan, bazen tenden, bazen de candan yapılır. İnsan kendinde iyilik yapacak gücün kalmadığı bir duruma hiçbir zaman düşmez. Çünkü Efendimizin şu hadisinde açıklandığı üzere iyilikler de kademe kademedir ve her durumda yapılabilecek bir iyi davranış mutlaka vardır:

“Nebi (s.a.s.) (bir keresinde):

- “Sadaka vermek her Müslümanın görevidir” buyurdu.

Sadaka verecek bir şey bulamazsa? dediler.

- "Amelilik yapar, hem kendisine faydalı olur, hem de tasadduk eder" buyurdu.

Buna gücü yetmez (veya iş bulamaz) ise? dediler.

- "Darda kalana, ihtiyaç sahibine yardım eder" buyurdu.

Buna da gücü yetmezse? dediler.

- "İyilik yapmayı tavsiye eder" buyurdu.

Bunu da yapamazsa? dediler.

"Kötülük yapmaktan uzak durur. Bu da onun için sadakadır" buyurdu.

Neyin İyi Olduğunu Nasıl Biliriz?

Hangi davranışın iyi, hangisinin kötü olduğunun nasıl ayırt edilebileceğine gelince, bu konu, felsefede olduğu kadar İslâm kelâmcıları arasında da sonu gelmez biçimde tartışılmıştır. İnsanın nefsini şekillendirirken ona fücür ve takvanın ilham edildiğini bildiren Şems sûresinin 8. ayetini tefsir ederken Elmalılı, Allah Tealâ'nın, her nefse bir iyilik/kötülük, kâr/zarar duygusu verdiğini, şu var ki insanın çoğunlukla iyi ve kötüyü akıbet itibarıyla değil de şu an aldıkları zevke göre bilmeye kalktığını, bu nedenle de vahye ihtiyacın kaçınılmaz olduğunu söyler. Ona göre eğer insan kişisel hazzı bir kenara bırakıp olayların haddizâtındaki hakkı düşünerek vicdanına müracaat edebilse, Allah onun kalbine doğruyu ilham eder ve kötülükten rahatsız olur... Bunun mukabilinde bir de Fatır sûresi 8. ayette anlatılan iyilik ve kötülüğü bilme melekesini kaybedenler vardır. Bunlar, zihinsel yetilerini daima davranışlarını savunmaya ve kendilerini haklı çıkarmaya harcadıklarından bir süre sonra iyilik ve kötülük konusundaki

kriterlerini kaybederler. Öyle olur ki zeka ve söz becerileri arttıkça iyilik/kötülük konusundaki tahrifatları da artar. Bu yüzden iyi bir insan olmak, zekadan çok ahlakın güçlü ve zayıf yönleriyle alakalıdır. Doğruyu yapıp yapamayacağınızı belirleyecek olan IQ'nuz değil, karakterinizin sağlamlığıdır. İyiliğin ne olduğu ve hangi davranışlara iyilik denileceği konusunda ayaklarımızın kaydığı bir husus da iyiliği teşhis etmede nefsanî hazlarımızı esas kriter olarak almamızdır. Öyle ki, "bana iyi davranan iyidir" neredeyse genel geçer ölçü hâline gelmiştir. Birine "çok iyi biri" derken neredeyse onun bize nasıl davrandığından başka bir ölçüt gözetmemek bakışımızı o kadar ben merkezci yapar ki, giderek adalet ve hakkaniyet duygumuzu yitiririz. Bu konuda Kur'ân gerçekten çok detaylı bir tanımlama getirerek bizi bu yanılgıya düşmekten korur: "İyilik, yüzlerinizi doğu ve batı taraflarına çevirmeniz (den ibaret) değildir. Asıl iyilik, Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitap ve peygamberlere iman edenlerin; mala olan sevgilerine rağmen, onu yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışa, (ihtiyacından dolayı) isteyene ve (özgürlükleri için) kölelere verenlerin; namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren, antlaşma yaptıklarında sözlerini yerine getirenlerin ve zorda, hastalıkta ve savaşın kızıştığı zamanlarda (direnip) sabredenlerin tutum ve davranışlarıdır. İşte bunlar, doğru olanlardır. İşte bunlar, Allah'a karşı gelmekten sakınanların ta kendileridir". (Bakara 2/177)

Ayet-i Kerime'de dikkatimizi çektiği üzere iyiliğin inanç, ahlak ve amel boyutları vardır. Bunlardan biri eksik olduğunda imanına sadakatle bağlı, takvaya ulaşmış tam bir iyilik düzeyinden söz edilemez. İyi olmak, kuramlar üretmek veya devamlı iyilikten bahsederek (hatta şimdi yaptığımız gibi yazarak) değil, yaşanarak ulaşılabilecek bir mertebedir. Bu mertebeye ermek için de düşünce, niyet ve davranış bütünlüğü şarttır. İç dünyamızın davranışlarımızın değerini belirlemedeki etkisi o kadar yüksektir ki, iyiliği sonradan gelecek bir karşılık beklentisiyle değil, sadece iyiliğin hatırı için yapmak gerekir.

İyi Bir İnsan Olmayı Başkalarına Bağlamak

Sevgiyi, merhameti, şefkati ve iyiliği önce karşısındakinden bekleyenler vardır. Haydi doğru söyleyelim, çoğumuz öyleyizdir... Sevilirsek severiz, gelene gider, verene veririz... Engin Geçtan'ın tespitiyle iyi olmayı önce başkalarından bekleyenlerin bu hâli bir tür bağımlılıktır ve ahlakımızın düzeyini belirlemeyi kendi kontrolümüzden çıkarıp başkalarının bize nasıl davrandığına bıraktığımızı gösterir. Efendimiz (s.a.s.), "İnsanlar iyilik yaparsa biz de iyilik yaparız, zulmederlerse biz de zulmederiz diyen zayıf karakterli kimseler olmayın. Bilakis, iyilik yaptıklarında insanlara iyilik yapmayı, kötülük yaptıklarında ise onlara zulmetmemeyi alışkanlık hâline getirin" buyurarak, iyi biri olmayı başkalarının davranışlarına bağlamaktaki zayıflığa dikkatimizi çekmiştir. En çok da yakınlarımızla ilişkilerde görülen bu karşılıklılık beklentisi, dinimizin iyiliklere en yakınlarından başlama emrine de ters bir durumdur. Başta ana-baba olmak üzere akrabalarımızı biz seçmediğimizden onlarla ilişkilerimizi iyilik esası üzerinden yürütme konusunda Kur'ân ve Sünnette gelen sayısız teşvik, Allah'ın takdirine rıza gösterme hususunda en önemli sınavlarımızdan birinde bize takip edeceğimiz yolu gösterir. Ana-babaya iyilik ve ihsan, onlardan gördüğümüz ölçüsüz iyiliğin tabii bir sonucudur. İkrâm ikramla karşılmalı ve herhangi bir iyilik mümkün olduğu kadar karşılıksız bırakılmamalıdır. Efendimiz (s.a.s.)'in hayatı boyunca zamanında kendisine yapılan iyilikleri unutmayıp bu iyilik sahiplerine ikramda bulunduğunu biliyoruz. Mesela, yıllar sonra bile olsa sütanesi ve kardeşlerine ikramda bulunmaya devam etmiş; küçük bir yetimken kendisini kayıran yengesinin defni sırasında kabrine girip bir müddet uzanarak kabrine alışmasını ummuş; Taif dönüşü Mekke'ye girebilmesi için kendisine himaye veren Mut'im b. Adiyy'in oğlu Bedir'de esir düşünce bedelsiz serbest bırakmış ve daha pek çok örnekle, zamanında bize iyilik yapanları unutmamamız konusunda davranışlarıyla rehberlik etmiştir.

Son olarak: Kötülüğe İyilikle Mukabele

Kur'ân bununla da yetinmeyip bize yapılan kötülöklere karşı bile iyilikle mukabelede bulunmamızı emreder. Böyle davranabilmeyi, Allah'ın ayetlerine iman etmenin doğal bir sonucu ve akli selimin gereği olarak görür. Bunu başarabilirsek düşmanlıkların dostluklara dönüşeceğini müjdeler. Ama bu mertebede bir iyilik başarısına ancak sabırlı, güzel ahlak sahibi ve faziletli insanların erişebileceğini de hatırlatarak bize talip olduğumuz bu mertebenin nasıl bir ahlak seviyesi gerektirdiğini de gösterir. Bu mertebeye ulaşma mücadelemizde şeytandan gelecek dürtmelere karşı uyanık olmamızı ve onunla mücadelede Allah'ın yardımına sığınmamızı tavsiye eder. Efendimiz (s.a.s.)'in bu konudaki örnek davranışları da çoğumuzun malumudur. Bunların en çok bilinenleri arasında Uhud savaşının en kızgın anlarında kendisinden müşriklere beddua etmesini isteyenlere cevap olarak; "Allah'ım, kavmimi affet, çünkü onlar bilmiyorlar" diyebilmesi ve Hendek Savaşı sonrası Mekke'de çıkan bir kıtlık üzerine onlara karşılıksız olarak yardım etmesi zikredilebilir. O, "Faziletlerin en üstünü, seninle akrabalık bağlarını kesenle ilişkini sürdürmen, sana vermeyene vermen, sana kötü söz söyleyeni bağışlamandır" buyurarak bu konuda ulaşmamız gereken hedefi açık bir şekilde ortaya koymuştur. Bu konuda zirve örnek ise Peygamberin eşi olan kızı Hz. Aişe'ye iftira atan bir akrabasına bir daha yardım etmemeye yemin eden Hz. Ebu Bekir'in, "İyilik etmemek, takvaya sarılmamak, insanlar arasını ıslah etmemek yolundaki yeminlerinize Allah'ı siper yapmayın. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir" (Bakara 2/224) ayetinin nüzulünden sonra bahsedilen olaydan önce bu aileye yaptığı yardımı sürdürmek için bir de yemin kefareti ödemesidir. Sözün özü, iyilik yapmak, bizimle Rabbimiz arasındaki kulluk ilişkisinin tabii bir sonucudur. İnsanların bize nasıl davrandığı bizim onlara nasıl davranacağımızı belirlemez. Bizim davranışlarımızı belirleyen Rabbimizden neler beklediğimizdir. O'nun cennetine, rızasına, hoşnutluğuna ve yakınlığına talip olanlar, bu talebin bedeli olan iyiliği, O nereye, nasıl yapma-

mızı söylemişse öyle yaparlar. Alacaklımız, Âlemlerin Rabbidir. O, bize ödememizi nereye yapmamızı söylerse oraya yaparız. İyiliklerimize kimi, niçin vasita kıldığını sorgulamayız. İyilikler yârımız, kötülükler bârımızdır. O'nun rızasına varan uzun yolda sırtımıza yük olup ayağımıza dolaşacak şey bir mahlûka vermiş olabileceğimiz zarardır. Elhasıl yârimizle aramızı sağlamaştırıcaksa iyiliği kötüye bile yapar; bizi ondan uzaklaştırıcaksa karıncayı bile incitmekten korunmaya bakarız.

Türkiye ve Dünyadan Gönüllülük Örnekleri

ŞENGÜL KAZAN

1979 yılında melek gibi bir hanım girer Darülaceze'nin kapısından. Salı ve cuma günleri Darülaceze'nin sessiz koridorlarında dolaşan bu güzide hanımefendi, oda oda gezip kendisini dört gözle bekleyenlerin hâlini hatırlar. Bu iyiliksever, gönlü güzel insan Şengül Kazan, bugün 69 yaşında...

Şengül Kazan 40 yıldır Darülaceze gönüllüsüdür. Haftanın iki günü Darülaceze'ye gelip burada yaşayanların tırnak bakımını yapar. Yaşlıların el ve ayak tırnaklarını kesip onlarla ilgilenir. Kâh dertleriyle hüznlenir kâh sevinçlerine ortak olur. Şengül Kazan'ın, Darülaceze dönüşü yaşadığı huzuru anlatmaya kelimeler yetmez.

Şengül Kazan, Darülaceze'deki yaşlıların en büyük ihtiyacının sevgi olduğunu söylüyor ve gençlerden yaşlılara sahip çıkmalarını istiyor.

YUSUF İSLAM

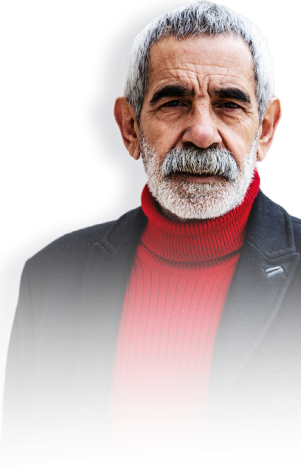
Müzik kariyerinin zirvesinde dünyaca ünlü bir şarkıcı Cat Stevens... Manevi bir arayışın sonunda hayatının dönüm noktası olan İslâmiyet'i seçti. Artık o Yusuf İslâm'dı.

Bu tarihten sonra yaptığı insani çalışmalarla örnek bir isim hâline geldi. Bestelediği "Barış Treni" isimli şarkıyla dünyada iyi şeylerin olması için herkesin üstüne düşeni yapması gerektiğini anlattı. Şarkısından aldığı ilhamla Barış Treni Projesi'ni hayata geçirdi. Barış Treni, dünya üzerindeki mazlumlara, mağdurlara yardım etmek; onlara selamı, huzuru, esenliği götürmek için yola çıktı. Yusuf İslâm, duruşu ve yaptıklarıyla hem Müslümanların hem de gayrimüslimlerin kalplerine dokunmayı başardı.

İngiltere'nin Cambridge kentinde inşa edilen ve açılışını da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın gerçekleştirdiği Avrupa'nın ilk çevre dostu Cambridge Camii'nin yapımına çok önemli katkılar sunan ve aynı zamanda da caminin mütevelli heyeti üyesi olan Yusuf İslâm, yüce dinimize ve Müslümanlara verdiği önemi bir kez daha gözler önüne sermiş oldu.

Yusuf İslâm'a göre iyilik, her Müslüman'ın yaptığı şeyin en güzelini yapmasıdır. Müslüman, en iyi müziği yapmalı, en iyi kitabı yazmalı ve en iyi filmi çekmelidir.

TURGAY TANLK

Bazı insanlar vardır hznleri gzlelerinden okunan, kendileri kış yaşasa da dokundukları her yere baharı getiren... Umudu, hayali unutan minik gnllerle hayatı yakalamak için yola çıkan, kalbi byk bir insan Turgay Tanlk.

O, yaşadığı acılardan kendine bir yol ızip o yola sevgi ve mit eken bir gnl elçisi.

Turgay Tanlk, 20 yılı aşkn zamandır babası cezaevlerinde bulunan çocuklarla bir baba gibi ilgilendi. Kol kanat grip onları okuttu ve vatana, millete hayırlı birer insan olmalarını sağladı.

O hl 20'den fazla çocuğun manevi babası olarak ellerinden tutmaya devam ediyor ve ailesini gn geçtikçe genişletiyor.

İyilik bazen birilerinin umudu olmak bazen de ktlklere kalkan olmaktır.

FATMA & NECAT BİLEZİKÇİ

“Bugün insanlar için neler yapabiliriz? Onlar için nasıl faydalı olabiliriz?”

Bu soruları kendine dert edinen bir aile yaşar Ankara’da. Komşusu açken tek lokma boğazından geçmeyen, yetim bir çocuğun ayakkabısı yok diye uykuları kaçan, mahallesindeki yaşlılara yemek pişirip evine kadar götüreren bir aile.

Onlar, hayır yapmayı hayatın merkezine koymuş ve hayatını iyilikle inşa etmiş Fatma ve Necat Bilezikçi.

Aslında onlar iyilik mirasının vârisleri. Fakat onları ve yaptıklarını daha iyi anlatabilmek için önce bu mirası onlara bırakan Hacı Raşit Ünal’dan bahsetmek gerek.

İyilik Mirasının Vârisleri

Hacı Raşit Ünal, Fatma Bilezikçi’nin babası. Eşinin tabiriyle Hacı Baba. O, sadece kendi çocuklarının değil yetimlerin, kimsesizlerin kısacası ihtiyacı olan herkesin Hacı Baba’sı. Vefat ettiği zaman yardım ettiği insanlar sahipsiz kalmasın diye bu vazifeyi damadına ve kızı Fatma’ya miras olarak bırakır.

Hacı Raşit Ünal, iyiliğe ilk adımını Ankara’da, Hacı Bayrâm Velî Camii’nde su dağıtarak atar. Su dağıtmanın değerli bir sadaka olduğunun farkında olan Hacı Raşit Ünal, el arabasına yüklediği bidonlarıyla yıllarca cami önündeki sebillerle su taşır.

Hacı Raşit Ünal bir gün fırından ekmek alırken fırının arka taraflarına konulmuş bayat ekmekleri görür ve “Bu ekmekleri alsam, ihtiyacı olanlara dağıtsam.” diye düşünür. Fırıncıyla konuşur, ekmekleri alır ve hiç vakit kaybetmeden arabasına taşıyıp yola koyulur. O günden itibaren Hacı Raşit Ünal, fırından aldığı ekmekleri evinde ısıtıp sokak sokak, kapı kapı dolaşıp dağıtır. Ayrıca mahallesindeki çocuklar dinî eğitim alsın diye evinin karşısındaki evi kiralar ve bir öğretici de tutarak çocuklara ders verilmesini sağlar. Kızı Fatma’yı daküçük yaşından itibaren bu hayır dairesine dâhil eder.

Güne İyilikle Başlamak

Fatma ve Necat Bilezikçi babalarından devraldıkları bu vazifeyi, her gün yeni bir şeyler ekleyerek devam ettirir. Birbirlerini bu konuda destekleyen aile için gün, sabahın erken saatlerinde başlar. Bilezikçi ailesi, erkenden uyanıp fırının yolunu tutmak için hazırlanır. Sabah 06.30’da ekmekleri eve getirdikten sonra mahalledeki 4-6 yaş grubu çocuklara servis hizmeti vermek için yola çıkar. Oturdıkları apartmanın alt katını küçük çocukların ders almaları için tutan Bilezikçi ailesi, tıpkı babaları Hacı Raşit Ünal’ın seneler önce yaptığı gibi, çocukların bir arada ders almalarını sağlarlar. Necat Bey, çocukları birer birer evlerinden alıp ders alacakları mekâna getirirken Fatma Hanım da ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere poğaçaları ısıtır.

Yetimlerle Buluşma

Necat Bilezikçi’nin yetimler konusunda ayrı bir hassasiyeti vardır. Onlar, yetimin hakkını ellerinden geldiğince gözeten ve yardımlarını devam ettirebilmek için her türlü imkânı seferber eden iyiliksever bir çifttir.

Çift, sadece birkaç yıl değil yetimleri tanıdıkları andan itibaren yiyecek ve giyecekleri başta olmak üzere eğitim masraflarını karşılayıp evlilik çağındakilerin çeyizlerine kadar dizerler. Bugün bu çocuklardan üniversiteden mezun olanlar ve evlenenler bile var.

Çiftin yetimler için yaptığı bir başka güzellik ise ilgilendikleri çocukları her yaz tatile götürmektir. Fatma ve Necat Bilezikçi özel olarak ayarladıkları eve onları bırakıp ihtiyaçları olan ne varsa alır. Onlar orada gönüllürince eğlenirken iyiliksever çiftimiz de huzurlu bir şekilde evine döner. Bir hafta sonra da onları almak için tekrar yola çıkarlar ve evlerine getirirler. Bu tatil sayesinde çocukların gözlerinin içinde oluşan gülümsemeyi görmeyi hiçbir şeye değişmeyen aile, "Onlar mutlu olunca biz daha mutlu oluyoruz." diyerek bu durumun hayat enerjilerini artırdığını ifade eder.

Fatma Hanım'dan Aşevi

Bir ramazan günü Fatma Hanım, eşi Necat Bey ve babası Hacı Raşit Ünal'la otururken "Keşke biz de mahallemizdeki kimsesizlere iftar verebilsek." der. Bu fikir Hacı Raşit Ünal'ın çok hoşuna gider ve cebinde ne kadar para varsa kızı Fatma'ya verir. Fatma Hanım hemen gidip yemek için tencereler alır. Aynı gün kapı önüne ilk iftar sofrası kurulur. Bunları anlatırken "İlk tencerelerimiz küçüktü." diye belirtir Fatma Hanım. "Fakat bir hayli sayıda fakir fukara yemesine rağmen, tenceredeki yemekler aşure kazanı misali azalmazdı." diye de ekler.

Bilezikçi ailesi, başladıkları bu iyilik yolculuğunda yalnız kalmaz. Onların bu diğerkâmlığını görenler: "Ben de varım!" demek için Bilezikçi ailesinin kapısını çalar. Böylece iyilik halkası gün geçtikçe büyür. İftar için apartmanın bahçesine upuzun bir iftar sofrası kurulur ve komşuların hepsi bu durumdan memnuniyet duyar. Bu iyiliğin bir parçası olmak için el birliğiyle çalışır ve yardım için her biri bir işin ucundan tutar. Kimi masaları hazırlar, kimi ekmekleri keser, kimi yemekleri dağıtır. Fatma Hanım'ın aşevi, ihtiyacı olana iftar yemeği vermenin dışında, birbirini hiç tanımayan komşuları da hayırda birleştirir.

FREDERIC OMAR KANOUTE

Türkiye Diyanet Vakfı (TDV) Uluslararası İyilik Ödülü'ne layık görülen Mali asıllı 42 yaşındaki dünyaca ünlü eski futbolcu Frederic Omar Kanoute, kendi adına kurduğu vakıf aracılığıyla hayatını kendisi gibi yetim çocukların bakımına adadı.

Fransa'da doğan, babası gibi yetim büyüyüp 20'li yaşlarda İslâm'ı seçen Kanoute, Mali sokaklarında gördüğü fakir çocuklardan etkilenerek yetim merkezi inşa etme hayalini gerçekleştirdi.

İspanya'nın Sevilla takımına 2006'da transfer olmadan önce burada mescit olarak kullanılan ve sahibi tarafından boşaltılması istenen bir tesisi satın alıp Müslümanların kullanımına tahsis etti.

Kanoute, ailesinde hem Müslüman hem de Hristiyan kişilerin bulunduğunu belirterek İslâm'ı seçmenin hayatının dönüm noktası olduğunu söyledi.

Müslüman olduktan sonra dünyaya bakış açısı ile insanlarla ilişkisinin değiştiğini aktaran Kanoute İslâm ve iyilik arasındaki ilişkiyi şöyle belirtiyor: "İslâm'ı kabul etmemde en büyük etkenlerinden biri iyilik konusuna verilen önem. İslâm'ı kabul ettiğimden beri yardım ve dayanışma faaliyetleri hayatımın bir parçası olarak devam ediyor. Hayatın gagesini düşündürme açısından bu iyilik faaliyetleri önemli bir nokta teşkil ediyor. İslâm, sahip olduklarını insanlarla paylaşmayı teşvik ediyor."

HASAN KOÇ

Din görevlisi, yalnızca camide namaz kıldıran değil; hayatın her alanında yüreklere dokunan, iyiliğin sessiz mimarıdır. Bazen insanı caminin huzur dolu atmosferiyle buluşturur. Bazen de bir hastanın yorgun yüreğine, bazen de bir engellinin hayatına dokunur. Bilir ki her iyilik, zamanın ötesine uzanan silinmez bir iz bırakır. Bu din görevlilerinden biri olan Antalya Yüce Camii İmam Hatibi Hasan Koç, tam da bu izleri bırakıyor. Engelli ve hastaları camiye taşıyor, onlara din eğitimi veriyor, gönüllerine dokunan geziler düzenliyor. Hasan Koç'un iyiliği yalnızca bununla sınırlı değil. İhtiyaç sahibi çölyak hastalarının en temel ihtiyacı olan glutensiz ekmeğe ulaşmalarını sağlıyor. Muratpaşa Müftülüğü'nün katkılarıyla üretilen bu ekmekleri Türkiye'nin dört bir yanındaki ihtiyaç sahiplerine ulaştırıyor. Bir lokmanın, bir kalbin umudu olabileceğini gösteriyor. İyilik, paylaşıldıkça bereketlenen bir hazine. Ve o hazine, Hasan Koç'un eylemlerinde ışıldıyor.

Önerilen Okuma Listesi

İyilik

Fatma Bayram
Diyanet İşleri Başkanlığı Yay.,
(Ankara, 2015), 47-59

İyi Müslüman
40 Hadis 40 Yorum

İsmail Lütfi Çakan
Türkiye Diyanet Vakfı Yay., (Haziran 2022)

İyiliğe Davetin ve Kötülükleri
Engellemenin Usulü

Soner Duman
Diyanet Aylık Dergi (Nisan 2024)

Kurtarıcı Kurallar Kitabı

Soner Duman
Türkiye Diyanet Vakfı Yay., (Temmuz 2023)

Huzura Kavuşturan
Kurallar Kitabı

Soner Duman
Türkiye Diyanet Vakfı Yay., (Temmuz 2025)

Ramazanla İyileşmek

Abdulkaki İşcan
Diyanet Aylık Dergi (Mart 2025)

Kurak Çılgılık

Kadir Kargı
Türkiye Diyanet Vakfı Yay., (Mart 2025)

Burak Kesgin
MSGSÜ Sosyal Bilimler (13)
119-131. (2016)

Türkiye’de Gönüllülük Çalışmaları
Üzerine Bir Değerlendirme

Ayşe Betül Oruç
Diyanet Aylık Dergi (Mart 2025)

İlahi Vahyin İyilik Çağrısı

Zeynep Özcan
Şırnak Ün. İlahiyat Fak. Dergisi 35
(Aralık 2024), 236-263

Gönüllülük Davranışının Dinî
Motivasyonlarına Panoramik Bakış

Şaban Kondi
Diyanet Aylık Dergi (Mart 2025)

Kötülüğü İyilikle Sarmak

M. Fatih Tunç
Türkiye Diyanet Vakfı Yay., (Kasım 2021)

40 Ayette İyilik

M. Fatih Tunç
Türkiye Diyanet Vakfı Yay., (Eylül 2021)

40 Hadiste İyilik

İzani Turan
Diyanet Aylık Dergi (Mart 2025)

İyilik Temalı Söyleşi

Benim Gönüllülük Takvimim

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Benim Gönüllülük Takvimim

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

Tarih :

Etkinlik :

Neler hissettim:

İYİLİĞE
Gönüllü Ol!

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

@turkiyediyanetvakfi

@DiyanetVakfi

@turkiyediyanetvakfi

TDV Gönüllülük

@tdvgonullusu

@tdv_gonulluluk

@TDVgonulluluk

BİRR MEKAN

@birrmekean

GMK Bulvarı Şehit Adem Yavuz Sok. No:10 Kızılay/Ankara

TDV GENEL MERKEZ İYİLİK ATÖLYELERİ

Hacı Bayram, Yay Sk. No: 6, Altındağ/Ankara

gonullu@tdv.org

0312 311 55 22

Kıymetli Gönüllümüz İyilik Hareketi'nin Değerli Parçası,

"İyiliğe Gönüllü Ol" kitapçığı, kadim vakıf geleneği ile modern gönüllülük anlayışını birleştiren büyük bir iyilik yolculuğunun haritasıdır. Türkiye Diyanet Vakfı çatısı altında, "İnsanların en hayırlısı, insanlara faydalı olandır." nebevî düsturunu rehber edinerek çıktığımız bu yolda, siz değerli gönüllülerimizle birlikte iyilik köprüsünü 149 ülkeye uzatmanın ve mazlum coğrafyalara umut taşımanın haklı gururunu yaşıyoruz.

Gönüllülüğün yalnızca bir eylem değil, aynı zamanda Kur'an ve Sünnet'in temel kavramlarından hayır, ihsan ve teavün ile anlam kazanan manevi bir duruş olduğunu düşünmekteyiz. Bu kapsamda gerçekleştirilen gönüllülük faaliyetlerinde; bireydeki özgüvenin artması ve kişinin yeni beceriler kazanması gözlemlenirken toplumdaki yardımlaşma ve dayanışma duygularının da güçlendiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Unutmayalım ki bu hareketin temelindeki en kıymetli sermaye, sizlerin karşılıksız zamanı, emeği ve samimi niyetidir. Kitapçığımızda belirtilen etik ilkeler, haklar ve sorumluluklar, bu kutsal emanete sahip çıkma bilincimizi pekiştirmek için sizlere sunulmuştur.

Sizleri, sadece ihtiyaç anında değil, yılın her döneminde insani yardımdan eğitime, kültür sanattan sosyal medya gönüllülüğüne kadar uzanan geniş faaliyet yelpazemizde aktif rol almaya davet ediyoruz. Çünkü biliyoruz ki bir mum diğerini tutuşturmakla ışığından hiçbir şey kaybetmez. Gelin, hep birlikte bu ışığı çoğaltalım.

Gönüllülük yolunda attığınız her adımın, hem dünyanız hem de ahiretiniz için bir sadaka-i cariyeye olmasını temenni ederiz.

Yolunuz açık, niyetiniz halis, gayretiniz daim olsun.